

SE SAMPO LIFE INSURANCE BALTIC

2008 m. METINĖ ATASKAITA

Bendrovės pavadinimas: SE SAMPO LIFE INSURANCE BALTIC (nuo 2007-01-02)

Bendrovės kodas: 10561490

Adresas: Jõe tn 3, 10151 Tallinn

Tel. Nr.: 681 2300

Fakso Nr.: 681 2399

El. paštas: info@sampolife.ee

Tinklapis: www.sampolife.ee

Finansinių metų pradžia: 2008-01-01

Finansinių metų pabaiga: 2008-12-31

Generalinis direktorius: Imre Madison

Audito bendrovė: Ernst & Young Baltic AS

Turinys

I. BENDROJI INFORMACIJA	4
1. BENDROVĖS VALDYMAS	4
2. BENDROVĖS FINANSINIAI REZULTATAI	4
3. BENDROVĖS DARBUOTOJAI	6
4. PARDAVIMAI IR PLĖTRA	6
5. KITA VEIKLA	6
6. 2009 M. PERSPEKTYVA	6
II. METINĖS FINANSINĖS ATASKAITOS	7
1. VALDYBOS PAREIŠKIMAS	7
2. 2008-12-31 D. BALANSAS	8
3. 2008 M. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA	9
4. 2008 M. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA	10
5. 2008 M. NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA	11
III. PASTABOS APIE FINANSINES ATASKAITAS	12
1. APSKAITOS PRINCIPAI	12
1.1. Rengimo pagrindas	12
1.2. Apskaitos politikos pasikeitimai	12
1.3. Užsienio valiutos perskaičiavimas	14
1.4. Pinigai ir jų ekvivalentai	14
1.5. Finansinis turtas	14
1.5.1. Finansinis turtas, vertinamas tikrąją verte, pokyčių apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje	15
1.5.2. Gautinos sumos	15
1.6. Gautinos persidraudimo sumos	15
1.7. Nekilnojamasis turtas, įrenginiai ir įranga	15
1.8. Nematerialusis turtas	16
1.9. Finansiniai įsipareigojimai (išskyrus įsipareigojimus pagal draudimo sutartis)	16
1.10. Draudimo sutarčių ir investavimo sutarčių pripažinimas	16
1.10.1. Klasifikavimas	16
1.10.2. Draudimo sutarčių vertinimas	17
1.10.3. Draudimo sutarčių įsipareigojimai ir persidraudimo turtas	17
1.10.4. Atidėjinių pakankamumo testas	18
1.11. Privalomasis rezervas	18
1.12. Pajamos	18
1.12.1. Pasirašytos įmokos	18
1.12.2. Įmokų mokesčiai	19
1.12.3. Investicinės pajamos	19
1.12.4. Kitos pajamos	19
1.13. Draudimo išmokos ir žalų suregulavimo sąnaudos	19
1.14. Sąnaudos	19
1.15. Veiklos nuoma	19
1.16. Pelno mokesčiai	20
2. RIZIKOS IR KAPITALO VALDYMAS	21
2.1. Pagrindinių rizikos veiksnių ir rizikos valdymo bendrovėje <i>Sampo Life</i> apžvalga	21
2.1.1. Rizikos valdymo apžvalga	21
2.1.2. Bendrovės rizikos apibūdinimas	21
2.1.3. Rizikos valdymo struktūra	21
2.2. Draudimo rizika	23
2.3. Rinkos rizika	26
2.3.1. Rinkos rizikos valdymas ir kontrolė	26
2.3.2. Palūkanų normos rizika ir nuosavybės vertybinių popierių kainos rizika	26
2.3.3. Valiutos rizika	28
2.3.4. Likvidumo rizika	28
2.4. Kredito rizika	29
2.5. Veiklos rizika	31
2.5.1. Veiklos rizikos apžvalga	31
2.5.2. Veiklos rizikos valdymas	31
2.5.3. Veiklos rizikos identifikavimas ir valdymas	31
2.5.4. Vidaus auditas	32

2.6.	<i>Rizikos perspektyva</i>	32
2.6.1.	Pasirengimas vykdyti direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus.....	32
2.6.2.	Atsirandantys nauji rizikos veiksniai	32
2.7.	<i>Kapitalo valdymas</i>	33
2.7.1.	Kapitalo turinys ir kapitalo valdymas	33
2.7.2.	Įstatyminiai kapitalo reikalavimai	33
2.7.3.	Kapitalo reikalavimų vykdymas	33
3.	VADOVYBĖS ATLIKTI ĮVERTINIMAI	34
3.1.	<i>Sutarčių klasifikavimas</i>	34
3.2.	<i>Atidėjinių pakankamumo testas</i>	34
4.	PINIGAI IR JŲ EKVIVALENTAI.....	35
5.	GAUTINOS PERSIDRAUDIMO SUMOS	35
6.	FINANSINIS TURTAS TIKRAJA VERTE, PASIKEITIMĄ APSKAITANT PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITOJE.....	35
6.1.	<i>Investicijos, išskyrus investicijas pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis</i>	35
6.2.	<i>Investicijos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis</i>	36
6.3.	<i>Finansinis turtas tikraja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje</i>	36
7.	FINANSINIS TURTAS AMORTIZUOTA SAVIKAINA.....	37
7.1.	<i>Gautinos sumos, susijusios su tiesiogine draudimo veikla ir kt.</i>	37
7.2.	<i>Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos</i>	37
8.	NEKILNOJAMASIS TURTAS, ĮRENGIMAI IR ĮRANGA.....	37
9.	NEMATERIALUSIS TURTAS	37
10.	ĮSIPAREIGOJIMAI, SUSIJĘ SU DRAUDIMO VEIKLA.....	38
11.	SUKAUPOTOS SĄNAUDOS IR ATEINANČIŲ LAIKOTARPIŲ PAJAMOS.....	38
12.	DRAUDIMO SUTARČIŲ FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	38
12.1.	<i>Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai iš viso</i>	38
12.2.	<i>Investicinio gyvybės draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai</i>	38
12.3.	<i>Draudimo sutarčių su dalyvavimu pelne finansiniai įsipareigojimai</i>	39
13.	DRAUDIMO SUTARČIŲ TECHNINIAI ATIDĖJINIAI IR SUSIJĘS PERSIDRAUDIMO TURTAS.....	39
13.1.	<i>Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas, iš viso</i>	39
13.2.	<i>Gyvybės draudimo atidėjiniai</i>	39
13.3.	<i>Atidėjiniai draudiko pelno daliai</i>	39
13.4.	<i>Numatomų išmokėjimų atidėjiniai</i>	40
14.	SAVININKŲ NUOSAVYBĖ	40
15.	PASIRAŠYTOS ĮMOKOS	40
16.	GRYNOSIOS PERSIDRAUDIMO PAJAMOS.....	40
17.	PAJAMOS IŠ INVESTICIJŲ	40
18.	TIKROSIOS VERTĖS POKYČIAI.....	41
19.	REALIZUOTASIS PELNAS IR NUOSTOLIAI.....	41
20.	PAJAMOS IŠ MOKESČIŲ.....	41
21.	KITOS PAJAMOS	41
22.	DRAUDIMO IŠMOKOS IR TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ POKYTIS	41
23.	INVESTICINIO GYVYBĖS DRAUDIMO SUTARČIŲ VERTĖS POKYTIS	42
24.	SĄNAUDOS	42
25.	PELNO MOKESČIO SĄNAUDOS	42
26.	VEIKLOS NUOMA.....	43
27.	SANDORIAI SU SUSIJUSIOMIS ŠALIMIS	43
27.1.	<i>Sandoriai su Valdybos ir Stebėtojų tarybos nariais</i>	43
27.2.	<i>Kiti sandoriai su susijusiomis šalimis</i>	43
28.	NEBALANSINIS TURTAS.....	44
IV.	AUDITO ATASKAITA	45
V.	PASIŪLYMAS DĖL NUOSTOLIO PADENGIMO.....	46
VI.	VALDYBOS NARIŲ IR STEBĖTOJŲ TARYBOS NARIŲ PARAŠAI.....	47
VII.	PARDAVIMO PAJAMOS PAGAL EMTAK 2008	48

I. Bendroji informacija

SE Sampo Life Insurance Baltic (toliau tekste – Bendrovė arba Sampo Life) yra 100 proc. Suomijos gyvybės draudimo grupės *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* antrinė įmonė. Vienintelis *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* akcininkas – Suomijos finansinė grupė *Sampo plc.*

Bendrovė įregistruota 2007-01-02 Taline, Estijos Respublikoje. Bendrovės registruotoji buveinė yra Taline, Bendrovė turi filialus Latvijoje ir Lietuvoje. 2008 m. – antrieji Bendrovės, kaip visas tris Baltijos valstybes apimančios įmonės, SE Sampo Life Insurance Baltic aktyvios veiklos metai, tačiau jau dešimtieji Sampo Life aktyvaus dalyvavimo Baltijos šalių gyvybės draudimo rinkoje metai.

Bendrovės veiklos sritis – gyvybės draudimas pagal išduotą licenciją. Sampo Life pagrindinė veikla apima investicinio gyvybės draudimo sutarčių ir kitų gyvybės draudimo sutarčių sudarymą ir administravimą, įskaitant draudimo sutarčių su garantuotomis palūkanomis administravimą.

1. Bendrovės valdymas

2008 m. pabaigoje Bendrovės Valdybą sudarė septyni nariai. Valdybos pirmininkas ir Bendrovės vadovas - Imre Madison, taip pat vadovaujantis ir Bendrovės veiklai Estijoje. Kiti valdybos nariai: vyriausiasis teisininkas Erkki Sadam, investicijų valdytojas Paul Lukka, Latvijos filialo vadovas Uldis Mucinieks, Latvijos filialo vykdomoji direktorė Ilona Stare, Lietuvos filialo vadovas Rytis Ambrazevičius ir Lietuvos filialo vykdomoji direktorė Rasa Kasperavičiūtė.

2008 m. pabaigoje Bendrovės Stebėtojų tarybą sudarė trys nariai. Laikinei einantis stebėtojų tarybos pirmininko pareigas – Timo Laitinen, *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* vyresnysis viceprezidentas. Kiti Stebėtojų tarybos nariai: Risto Honkanen, *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* vyresnysis viceprezidentas ir Petri Vieraankivi, *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* viceprezidentas.

Vyriausioji Bendrovės aktuarė – Airi Viiart, Bendrovės verslo kontrolierius – Timo Pursiala.

Visose Baltijos šalyse veikia vadovų grupės, atsakingos už kasdienės veiklos valdymą.

2. Bendrovės finansiniai rezultatai

2008 m. Bendrovės veikla buvo orientuota daugiausia į naujų investicinio gyvybės draudimo sutarčių ir gyvybės rizikos draudimo sutarčių sudarymą, siūlant platų draudimo apsaugos spektrą. Bendrovė nebesudaro naujų draudimo sutarčių su garantuota palūkanų norma.

2008-12-31 Bendrovė turėjo iš viso 43 719 gyvybės draudimo sutarčių. Didžiausią dalį galiojančių sutarčių sudarė investicinio gyvybės draudimo sutartys. 2008-12-31 Bendrovės apdraustų asmenų skaičius siekė 48 706.

2008 m. Bendrovės gautos įmokos pagal draudimo sutartis sudarė 481 000 tūkst. Estijos kronų. Tai yra 52 proc. (-513 000 tūkst. Estijos kronų) mažiau, nei 2007 m.

Bendrovės gautos draudimo įmokos pagal naujai sudarytas sutartis 2008 m. siekė 201 000 tūkst. Estijos kronų, o pagal sutartis, sudarytas iki 2008 m., – 280 000 tūkst. Estijos kronų.

2008-12-31 Bendrovės valdomas klientų turtas siekė 1 210 000 tūkst. Estijos kronų, t. y. 860 000 tūkst. Estijos kronų (-42 proc.) mažiau nei 2007 m. pabaigoje. Didžiausia valdomo klientų turto dalis tenka investicinio gyvybės draudimo sutartims (83 proc. arba 1 004 000 tūkst. Estijos kronų).

Didžiausia gyvybės draudimo rinka yra Lietuvoje: čia bendra gautų įmokų pagal draudimo sutartis suma sudarė 2 425 223 tūkst. Estijos kronų (-32 proc. palyginti su 2007 m.). Antroje vietoje yra Estijos gyvybės draudimo rinka – 1 267 375 tūkst. Estijos kronų (-33 proc.), toliau – Latvijos gyvybės draudimo rinka (829 270 tūkst. Estijos kronų (-25 proc.)). 2008-12-31 Bendrovės rinkos dalis (vertinant pagal gautų draudimo įmokų sumą) buvo 10,6 proc. (-4,5 proc. palyginti su 2007 m.), ir Bendrovė užėmė trečiąją vietą Baltijos šalių gyvybės draudimo rinkoje. Pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis (remiantis gautomis įmokomis) 2008-12-31 Bendrovė turėjo 16,0 proc. Baltijos šalių rinkos (trečioji vieta).

SAMPO LIFE RINKOS DALIS (PAGAL VISŲ GAUTŲ ĮMOKŲ SUMA)	2 006	2 007	2 008	VIETA
ESTIJA	22,0%	15,3%	12,1%	3
LATVIJA	30,0%	28,4%	14,6%	3
LIETUVA	6,0%	10,9%	8,5%	5
IŠ VISO SAMPO LIFE BALTIJOS ŠALYSE	14,7%	15,1%	10,6%	3

2008 m. draudimo išmokų suma sudarė 522 000 tūkst. Estijos kronų, t. y. 349 000 tūkst. Estijos kronų daugiau nei 2007 m. Dauguma išmokų pagal draudimo sutartis buvo išmokėta pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis klientams pareikalavus dalinių išmokų arba nutraukus sutartis, kad apsaugotų savo investicijas nuo visuotinai padidėjusio vertybinių popierių rinkų nepastovumo, ypač antroje 2008 m. pusėje.

Investicijų valdymo srityje Bendrovė ir toliau bendradarbiavo su „Danske Capital AS“. Bendrovė valdo savo techninių atidėjinių investicinius portfelius kaip vieną visas Baltijos šalis apimančią portfelį.

Grynosios pajamos iš investicinės veiklos (atėmus investicines sąnaudas) buvo -2 023 tūkst. Estijos kronų. 2008 m. pabaigoje Bendrovės investicinis portfelis (neįskaitant investicijų, susijusių su investicinio gyvybės draudimo sutartimis) buvo sudarytas iš 314 000 tūkst. Estijos kronų techninių atidėjinių ir 91 000 tūkst. Estijos kronų nuosavo kapitalo. Visa Bendrovės investicinio turto suma siekė 405 000 tūkst. Estijos kronų. Bendrovės investicinį portfelį (išskyrus investicijas pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis) sudarė daugiausia pastovių pajamų vertybiniai popieriai (99,9 proc. viso investuoto turto), tokie kaip vyriausybės ir bendrovių obligacijos, o pinigų rinkos priemonės ir investicijos į akcijas bei investicinius fondus sudarė 0,1 proc. viso investuoto turto.

2008 m. Bendrovė nemokėjo papildomų priemokų pagal draudimo sutartis su garantuota palūkanų norma. Bendrovės Estijos padalinio atitinkamų draudimo sutarčių garantuota palūkanų norma yra 3,5 proc.; Latvijos filialo – 2,5–4,0 proc., pagal produkto tipą; Lietuvos filialo – 2,5–4,0 proc., pagal produkto tipą.

Rizikos valdymo srityje *Sampo Life* vadovaujasi *Sampo* grupės veiklos ir investicinės rizikos valdymo principais. Pagrindinis *Sampo* grupės rizikos valdymo tikslas – užtikrinti teisingą rizikos veiksmų nustatymą, nepriklausomą rizikos įvertinimą ir kapitalo pakankamumą rizikai padengti. Pagrindiniai Bendrovės rizikos veiksniai – rinkos rizika bei investicinių portfelių palūkanų normos rizika, taip pat techninė draudimo rizika. Už rizikos valdymą atsakinga Bendrovės Valdyba, tačiau Bendrovė yra įsteigusi ir Veiklos rizikos valdymo komitetą bei Investicinės rizikos valdymo komitetą, kurie nuolat prižiūri rizikos ir investicijų valdymą Bendrovėje.

2008-12-31 Bendrovės savininkų nuosavybė siekė 112 500 tūkst. Estijos kronų, įskaitant 55 000 tūkst. Estijos kronų įstatinį kapitalą.

Bendrovės turto suma, įtraukta į draudimo įmonės mokumo atsargą, negali būti mažesnė už minimalią arba reikalaujamą mokumo atsargą, o pakoreguotos mokumo atsargos atveju – už reikalaujamą pakoreguotą mokumo atsargą. 2008-12-31 bendrovės mokumo atsarga siekė 107 116 tūkst. Estijos kronų, o reikalaujama mokumo atsarga tuo metu buvo 28 505 tūkst. Estijos kronų. Mokumo atsargos perviršis buvo 78 611 tūkst. Estijos kronų, taigi mokumo atsarga atitiko visus reikalavimus (įskaitant minimalią reikalaujamą 50 069 tūkst. Estijos kronų mokumo atsargą).

Bendrovės veiklos sąnaudos (įsigijimo sąnaudos, administracinės sąnaudos, žalių suregulavimo sąnaudos ir investicinės sąnaudos) sumažėjo 8 712 tūkst. Estijos kronų palyginti su 2007 m. Sutaupyta įsigijimo sąnaudų ir administracinių sąnaudų.

Visa Bendrovės 2008 m. sąnaudų suma buvo 86 700 tūkst. Estijos kronų. Įsigijimo sąnaudos sudarė 49 proc. visų Bendrovės veiklos sąnaudų, administracinės sąnaudos – 44 proc., kitos sąnaudos – 7 proc.

Bendrovės 2008 m. finansinių metų nuostolis siekė 11 397 tūkst. Estijos kronų. Praėjusiais metais buvo gautas 13 669 tūkst. Estijos kronų pelnas. Bendrovės nuosavybės grąža (t. y., metinio veiklos rezultato ir metinio vidutinio savininkų nuosavybės dydžio santykis) 2008 m. buvo -11,5 proc.

2008-12-31 Bendrovės balanso suma siekė 1 360 691 tūkst. Estijos kronų ir per metus sumažėjo -853 315 tūkst. Estijos kronų. Šis sumažėjimas daugiausia susijęs su investicinio gyvybės draudimo sutarčių įsipareigojimų sumažėjimu (jų suma 2008 m. sumažėjo -881 864 tūkst. Estijos kronų). Bendroji įsipareigojimų pagal draudimo sutartis suma 2008 m. pabaigoje siekė 1 208 612 tūkst. Estijos kronų, įskaitant 1 004 250 tūkst. Estijos kronų finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis.

3. Bendrovės darbuotojai

2008-12-31 Bendrovėje dirbo 117 darbuotojų, įskaitant 55 pardavimo srities darbuotojus. Bendrovės Estijos padalinyje dirbo 38, Latvijos filiale – 37, Lietuvos filiale – 42 darbuotojai. Be to, 8 darbuotojos buvo išleistos motinystės atostogų (Estijos padalinyje – 5, Latvijos filiale – 1, Lietuvos filiale – 2).

Bendrovės finansinių metų atlyginimų suma (įskaitant susijusius mokesčius) siekė 39 800 tūkst. Estijos kronų. Stebėtojų tarybos nariams atskirai neatlyginama. Valdybos nariams 2008 m. priskaičiuota 6900 tūkst. Estijos kronų už jų darbą Valdyboje.

4. Pardavimai ir plėtra

Pagrindiniai Bendrovės pardavimo kanalai – pardavimas savomis jėgomis, bankinis draudimas bendradarbiaujant su „Danske Bank“, „lf“ ir draudimo brokeriais. Įvairių pardavimo kanalų svarba kiekvienoje šalyje skiriasi, tačiau bankinis draudimas labiausiai išplėtotas Estijoje, o brokerių pardavimų kanalo rezultatai geriausi Lietuvoje.

2008 m. Bendrovė pradėjo kurti pardavimo internetu platformą, kad galėtų įgyvendinti pigesnius sprendimus ir kad klientai galėtų naudotis Bendrovės paslaugomis 24 valandas per parą 7 dienas per savaitę.

2008 m. pabaigoje Bendrovė atnaujino Lietuvos tinklalapį. Bendrovės tinklalapių adresai: www.sampolifebaltic.com, www.sampolife.ee, www.sampolife.lv ir www.sampolife.lt.

5. Kita veikla

Bendrovė toliau plėtoja savo draudimo IT programinę įrangą, skirtą visoms Baltijos šalims. 2008 m. buvo tęsiamas vieningos visų Baltijos procesų administravimo sistemos diegimas.

2008 m. bendrovės išorės auditorius buvo audito bendrovė „Ernst & Young Baltic AS“.

2008 m. bendrovės vidaus auditą atliko „AS PricewaterhouseCoopers“.

Bendrovės perdraudimo įmonė yra *Mandatum Life Insurance Company Ltd*.

6. 2009 m. perspektyva

2008 m. Baltijos šalių makroekonominė padėtis labai smarkiai pasikeitė. Bendrovės vadovybė numato, kad artimiausius 2–3 metus Baltijos šalių ūkis toliau smuks, todėl augs nedarbo lygis, daugės bankrotų, mažės eksporto apimtys, didės valstybių biudžetų deficitai, bus didesnė vietos valiutų devalvacijos rizika ir rizika, kad fiziniai ir juridiniai asmenys bus nepajėgūs įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų. Riboti kredito limitai, finansinių įstaigų tarpusavio pasitikėjimo stoka, didėjanti vyriausybės parama, bendrovių pelno mažėjimas paskatins pasaulinių investavimo rinkų vystymosi kryptį nenusipėjamumą 2009 m.

Pagrindiniais Bendrovės prioritetais 2009 m. išlieka profesionalus pardavimų vykdymas, puikus klientų aptarnavimas, valdomo klientų turto apsauga ir visų Baltijos šalių procesų kaštų veiksmingumo užtikrinimas.

Antrojoje 2009 m. pusėje Estijos padalinys persikels į naują buveinę kitoje Talino vietoje, kad taptų geriau pasiekiamas klientams ir pagerintų klientų aptarnavimą. Tuo pačiu siekiama padidinti veiklos Estijoje kaštų veiksmingumą.

2009 m. kovo 18 d. Bendrovės Stebėtojų taryba paskyrė Bendrovės veiklos kontrolierių Timo Pursiala Valdybos nariu.

Imre Madison
Valdybos pirmininkas

Talinas, 2009 m. kovo 20 d.

II. Metinės finansinės ataskaitos

1. Valdybos pareiškimas

Valdyba pareiškia savo atsakomybę už 8–45 p. pateiktų Bendrovės 2008 m. finansinių ataskaitų teisingumą ir patvirtina, kad, Valdybos žiniomis:

- metinės finansinės ataskaitos parengtos pagal Europos Sąjungoje patvirtintus tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus;
- metinės finansinės ataskaitos teisingai ir tinkamai atspindi Bendrovės finansinę būklę, ūkinės veiklos rezultatus ir pinigų srautus;
- reikiamai atsižvelgta į visus žinomus įvykius, įvykusius iki finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo dienos, t. y. 2009 m. kovo 20 d.;
- Bendrovė yra nenutrūkstamai veikianti įmonė.

Imre Madison	Valdybos pirmininkas	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Erkki Sadam	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Uldis Mucinieks	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Rytis Ambrazevičius	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Ilona Stare	Valdybos narė	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Rasa Kasperavičiūtė	Valdybos narė	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Paul Lukka	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>
Timo Pursiala	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-15</u>

2. 2008-12-31 d. balansas

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31	Pastabos
TURTAS			
Pinigai ir jų ekvivalentai	130 490	107 182	4
Gautinos persidraudimo sumos	5 568	4 896	5 13.1.a.13.1
Finansinis turtas			
Finansinis turtas tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje	1 187 186	2 087 378	6
Finansinis turtas amortizuota savikaina	30 960	12 236	
- Turtas iš tiesioginės draudimo veiklos ir kt.	25 100	5 194	7.1
- Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos	5 860	7 042	7.2
Nekilnojamas turtas, įrengimai ir įranga	1 062	948	8
Nematerialusis turtas	5 425	1 366	9
TURTAS, IŠ VISO	1 360 691	2 214 006	
ĮSIPAREIGOJIMAI IR SAVININKŲ NUOSAVYBĖ			
Įsipareigojimai, susiję su draudimo veikla	6 557	5 395	10
Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos	9 548	14 236	11
Finansiniai įsipareigojimai pagal draudimo sutartis	1 004 250	1 886 114	12
Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai	204 362	184 309	13
Prekybos VP finansiniai įsipareigojimai	23 434	0	
Įsipareigojimai, iš viso	1 248 151	2 090 054	
Įstatinis kapitalas	55 000	55 000	
Akcijų priedai	54 918	54 918	
Privalomasis rezervas	1 048	365	
Nerealizuotas užsienio valiutos keitimo pelnas (nuostolis)	-15	0	
Nepaskirstytas pelnas	1 589	13 669	
Savininkų nuosavybė, iš viso	112 540	123 952	14
ĮSIPAREIGOJIMAI IR SAVININKŲ NUOSAVYBĖ IŠ VISO	1 360 691	2 214 006	

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 12–45 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

3. 2008 m. pelno (nuostolių) ataskaita

tūkst. Estijos kronų	2008	2007	Pastabos
Pasirašytų įmokų suma	71 306	66 689	15
Persidraudimo įmokos	-11 285	-9 560	16
Pasirašytos įmokos, išskyrus perdraudikų dalį	60 021	57 129	
Investicinės pajamos	17 464	11 525	17
Tikrosios vertės pokyčiai	-12 546	378	18
Perleidimo pelnas	-4 196	822	19
Pelnas iš investicijų	722	12 725	
Įmokų mokesčiai	49 479	57 758	20
Persidraudimo komisiniai	5 210	4 509	16
Kitos pajamos	11 196	10 396	21
Kitos pajamos	65 885	72 663	
Draudimo išmokų sąnaudos, išskyrus perdraudikų dalį, ir žalų sureguliuavimo sąnaudos	-20 592	-15 069	
Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, išskyrus perdraudikų dalį	-20 012	-23 775	
Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis	-40 604	-38 844	22
Investicinio gyvybės draudimo sutarčių vertės pokytis	-8 709	3 615	213
Draudimo sutarčių su garantuota palūkanų norma finansinių įsipareigojimų pokytis	-4 720	147	
Įsigijimo sąnaudos	-42 906	-47 567	
Administracinės sąnaudos	-38 341	-43 187	
Investicinės sąnaudos	-2 745	-3 012	
Sąnaudos	-83 992	-93 766	24
Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	-11 397	13 669	
Pelno mokesčio sąnaudos	0	0	25
Finansinių metų pelnas (nuostoliai)	-11 397	13 669	

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 12–45 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

4. 2008 m. pinigų srautų ataskaita

tūkst. Estijos kronų	2008	2007	Pastabos
Pinigų srautai iš pagrindinės veiklos			
Gautos draudimo įmokos	71 306	68 847	
Įmokos pagal finansinius įsipareigojimus	408 613	928 621	
Draudimo išmokos ir žalų sureguliuavimo sąnaudos	-22 435	-16 469	
Išmokos pagal finansinius įsipareigojimus	-488 645	-158 231	
Sumos, sumokėtos pagal persidraudimo sutartis	-4 501	-3 292	
Sąnaudos	-79 193	-88 641	
Kitos pajamos ir kitos sąnaudos	10 489	8 684	
Akcijų ir investicinių fondų vienetų įsigijimas	-2 796 255	-2 147 508	
Sumos, gautos pardavus akcijas ir investicinių fondų vienetus	2 930 378	1 423 085	
Obligacijų ir kitų pastovių pajamų vertybinių popierių įsigijimas	-262 492	-546 159	
Sumos, gautos pardavus obligacijų ir kitus pastovių pajamų vertybinius popierius	299 850	581 295	
Investicijos į terminuotuosius indėlius	-678 467	-147 752	
Sumos, gautos iš terminuotųjų indėlių	623 416	143 006	
Gautos palūkanos	19 616	20 678	
Gauti dividendai	68	58	
Investicinės sąnaudos	-2 745	-3 012	
Grynieji pinigų srautai iš pagrindinės veiklos	29 003	63 210	
Pinigų srautai iš investicinės veiklos			
Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimas	-5 490	-2 008	8, 9
Materialiojo ir nematerialiojo turto pardavimas	0	8 963	
Antrinės įmonės pardavimas	0	5 696	
Gauta paskola	0	1 476	
Grynieji pinigų srautai iš investicinės veiklos	-5 490	14 127	
PINIGŲ SRAUTAI, IŠ VISO	23 513	77 337	
Pinigai ir jų ekvivalentai laikotarpio pradžioje	107 182	30 253	
Pinigų ir jų ekvivalentų pokytis	23 513	77 337	
Užsienio valiutos keitimo įtaka	-205	-408	
Pinigai ir jų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje	130 490	107 182	

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 12–45 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

5. 2008 m. nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	Įstatinis kapitalas	Akcijų priedai	Privalom asis rezervas	Nerealizuo tas užsienio valiutos keitimo pelnas (nuostolis)	Nepaskirs tytas pelnas	Nuosavy bė, iš viso
2006-12-31	55 000	54 918	365	0	0	110 283
2007 m. pelnas	0	0	0	0	13 669	13 669
2007-12-31	55 000	54 918	365	0	13 669	123 952
Koregavimas dėl valiutos keitimo	0	0	0	-15	0	-15
Finansinių metų nuostoliai	0	0	0		-11 397	-11 397
Metų pajamos ir sąnaudos, viso	0	0	0	-15	-11 397	-11 412
Privalomojo rezervo padidėjimas	0	0	683	0	-683	0
2008-12-31	55 000	54 918	1 048	-15	1 589	112 540

Pastabos apie metines finansines ataskaitas, pateiktos 12–45 p., yra neatsiejama šių ataskaitų dalis.

III. Pastabos apie finansines ataskaitas

1. Apskaitos principai

1.1. Rengimo pagrindas

2008 m. Bendrovės metinė ataskaita parengta pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS). Šiuos standartus ir jų aiškinimus išleidžia Tarptautinė apskaitos standartų valdyba ir tvirtina Europos Sąjunga.

Metinė finansinė ataskaita parengta pagal įsigijimo sąnaudų principą, išskyrus tam tikrą finansinį turtą, kuris atskleistas tikrąja verte, pokyčius registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Finansinės atskaitomybės parengimas pagal TFAS reikalauja, kad sprendimai būtų priimami remiantis įverčiais ir prielaidomis. Priimti sprendimai ir įverčiai turi įtakos Bendrovės turtui, įsipareigojimams, pajamoms ir sąnaudoms, atskleistiems balanso dieną. Nors vadovybė priėmė sprendimus ir įverčius pagal visą savo turimą informaciją, vėlesni faktiniai rezultatai gali skirtis.

Visos sumos pastabose išreikštos tūkstančiais Estijos kronų, nebent būtų nurodyta kitaip.

Pagal Estijos Respublikos Komerčinį kodeksą metinę ataskaitą, įskaitant Valdybos parengtą ir Stebėtojų tarybos patvirtintą finansinių ataskaitų rinkinį, tvirtina visuotinis akcininkų susirinkimas. Akcininkai turi teisę atsisakyti tvirtinti parengtą ir Valdybos patvirtintą metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir reikalauti, kad būtų parengtos naujos metinės ataskaitos.

Finansinės ataskaitos apima Bendrovės finansines ataskaitas ir filialų Latvijoje bei Lietuvoje finansines ataskaitas. Filialai kaip savarankiški vienetai rengia to paties laikotarpio savo finansines ataskaitas, taikydami visai Bendrovei taikomus apskaitos principus. Visi tarp trijų šalių susidarę likučiai, pelnas ir sandoriai eliminuojami.

Su pagrindinės bendrovės *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* ir pagrindinės bendrovės *Sampo plc.* finansinių ataskaitų rinkiniais galima susipažinti tinklalapyje www.sampo.com.

1.2. Apskaitos politikos pasikeitimai

Konsoliduota finansinė ataskaita parengta taikant pastovumo ir palyginimo principus, kurie reiškia, kad Bendrovė taiko tuos pačius apskaitos principus ir pateikimo būdą kiekvienais finansiniais metais. Apskaitos principų ir pateikimo pakeitimai atliekami tik tada, jei to reikalauja nauji ar pakeisti TFAS bei aiškinimai arba jei naujas apskaitos principas ir (ar) pateikimo būdas geriau atskleidžia Bendrovės finansinę padėtį, finansinius rezultatus ir pinigų srautus.

Pakeisti Tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai (TFAS), nauji TFAS ir Tarptautinio finansinės atskaitomybės aiškinimų komiteto (TFAAK) aiškinimai

Apskaitos principai ir pateikimo būdas, naudoti rengiant šį finansinių ataskaitų rinkinį, yra tokie patys, kokie buvo taikyti praėjusiais finansiniais metais. Be to, buvo patvirtinti šie nauji (ar pakeisti) standartai, neturėję esminės įtakos 2008 m. finansiniams rezultatams ir atskleidimams:

- 11 TFAS 2 TFAAK – Grupės ir išdo akcijų sandoriai;
- 12 TFAAK Koncesijos sutartys dėl paslaugų;
- 13 TFAAK Klientų lojalumo programos;
- 14 TFAAK 19 TAS Apibrėžtos naudos turto limitai, minimalūs finansavimo reikalavimai ir jų sąveika;
- 16 TFAAK Grynujų užsienio investicijų apdraudimo sandoriai;
- 39 TAS ir 7 TFAS pakeitimai: Finansinio turto pergrupavimas.

Nauji išleisti, bet dar neįsigalioję TFAS ir aiškinimai

Bendrovės vadovybės nuomone, nauji ar pakeisti TFAS bei jų aiškinimai, kurie jau išleisti konsoliduotų finansinių ataskaitų rengimo metu, bet dar neįsigalioję ir Bendrovės nepradėti taikyti, neturi jokios įtakos

Bendrovės turtui ir įsipareigojimams 2008 m. gruodžio 31 d. Šie standartai ir aiškinimai, nurodyti toliau, bus pradėti taikyti nuo jų įsigaliojimo dienos:

1 TAS Finansinės atskaitomybės pateikimas (pataisytas standartas). Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau. Šia pataisa atlikti keli pakeitimai, įskaitant naujos terminologijos įvedimą, pakeistą akcijų sandorių pateikimą, naujos visaapimančių pajamų ataskaitos įtraukimą; be to, pakeisti reikalavimai, taikomi finansinių ataskaitų pateikimui, kai įmonė pateikia savo finansines ataskaitas iš naujo arba retrospektyviai taiko naują apskaitos politiką.

8 TFAS Verslo segmentai. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau. Šiame standarte išdėstyti reikalavimai, taikomi informacijos apie įmonės verslo segmentus, produktus ir paslaugas, geografinės veiklos teritorijas ir pagrindinius klientus atskleidimui. 8 TFAS pakeičia 14 TAS Segmento atskaitomybę.

23 TAS Skolinimosi sąnaudos (pataisytas standartas). Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

1 TFAS Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą ir 27 TAS Konsoliduota ir atskira finansinė atskaitomybė. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

3R TFAS Verslo jungimai ir 27R TAS Konsoliduota ir atskira finansinė atskaitomybė. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. ar vėliau.

32 TAS Finansinės priemonės: pateikimas ir 1 TAS Finansinės atskaitomybės pateikimas – Padengiamosios finansinės priemonės ir įsipareigojimai, atsirandantys dėl likvidavimo. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

39 TAS Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas – Tinkami apdrausti straipsniai. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. ar vėliau.

2 TFAS Akcijomis išreikšti mokėjimai (pataisos). Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

15 TFAAK Nekilnojamojo turto statybos sutartys. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

17 TFAS Nepiniginio turto paskirstymas savininkams. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

18 TFAS Klientų įnašai. Galioja finansiniams metams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau.

TFAS patobulinimai

2008 m. gegužės mėn. Tarptautinių apskaitos standartų valdyba išleido savo pirmąjį jungtinį standartų pakeitimo leidinį, kurio pagrindinis tikslas – panaikinti neatitikimus ir aiškiau suformuluoti standartus. Kiekvienam standartui numatytos atskiros pereinamosios nuostatos; dauguma pakeitimų įsigalioja finansiniais metais, prasidedančiais 2009 m. sausio 1 d. ar vėliau. Bendrovė numato, kad šie standartų pakeitimai neturės esminės įtakos jos finansinėms ataskaitoms.

7 TFAS Finansinės priemonės: atskleidimas

1 TAS Finansinės atskaitomybės pateikimas

8 TAS Apskaitos politika, apskaitinių įverčių pasikeitimai ir klaidos

10 TAS Įvykiai pasibaigus atskaitiniam laikotarpiui

16 TAS Nekilnojamasis turtas, įrengimai ir įranga

18 TAS Pajamos

19 TAS Išmokos darbuotojams

20 TAS Valstybės dotacijų apskaita ir informacijos apie valstybės pagalbą atskleidimas

23 TAS Skolinimosi sąnaudos

27 TAS Konsoliduota ir atskira finansinė atskaitomybė

28 TAS Investicijos į asocijuotas įmones

29 TAS Finansinė atskaitomybė hiperinfliacijos sąlygomis

31 TAS Dalys bendrosiose įmonėse

34 TAS Tarpinė finansinė atskaitomybė

36 TAS Turto vertės sumažėjimas

38 TAS Nematerialusis turtas

39 TAS Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas

40 TAS Investicijų turtas
41 TAS Žemės ūkis.

1.3. Užsienio valiutos perskaičiavimas

Finansinės ataskaitos pateikiamos Estijos kronomis – Bendrovės funkcinė ir ataskaitų valiuta. Į finansines ataskaitas įtrauktų Bendrovės padalinių straipsniai vertinami jų funkcinė valiuta, tai yra ekonominės aplinkos, kurioje padalinys veikia, valiuta. Filialų, kurių funkcinė valiuta nėra Estijos krona, turtas ir įsipareigojimai perskaičiuojami į ataskaitų valiutą laikotarpio pabaigos keitimo kursais, o pelno (nuostolių) ataskaitų straipsniai perskaičiuojami taikant Estijos banko nustatytą sandorio dienos kursą. Perskaičiuojant atsirandantys valiutos keitimo kursų skirtumai pripažįstami valiutos perskaičiavimo pagauta ir netekimais pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Rengiant finansinę atskaitomybę taikyti šie valiutos perskaičiavimo kursai:

1 Estijos krona (EEK) =	2008-12-31	2007-12-31
Latvijos latai (LVL)	22,0977	22,4505
Lietuvos litai (LTL)	4,53157	4,53157

1.4. Pinigai ir jų ekvivalentai

Pinigai ir jų ekvivalentai apima banko sąskaitas, indėlius iki pareikalavimo, trumpalaikius indėlius (terminas iki 3 mėn.) ir pinigų rinkos fondų akcijas, nepasižyminčias reikšminga rinkos vertės pokyčių rizika. Bendrovė neturi grynų pinigų kasoje.

Pinigų srautų ataskaita parengta taikant tiesioginį metodą.

1.5. Finansinis turtas

Finansinis turtas apima pinigus, trumpalaikes finansines investicijas, iš klientų gautinas sumas ir kitas trumpalaikes bei ilgalaikes gautinas sumas.

Bendrovės finansinis turtas skirstomas į šias grupes:

- turtas tikraja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje;
- paskolos ir kitos gautinos sumos;
- turtas, laikomas iki sueis terminas;
- turtas, skirtas pardavimui.

Bendrovė neturi investicijų, priskiriamų investicijoms, laikomoms iki sueis terminas, ar investicijoms, skirtoms parduoti.

Gautinos persidraudimo sumos apskaitomos balanse ir jų skaičiavimo principai aprašomi atskirai, nors jos laikomos finansiniu turtu (žr. p. 1.6).

Finansinio turto pardavimas ir pirkimas pripažįstamas sandorio dieną, t. y. dieną, kurią Bendrovė įsipareigojo pirkti ar parduoti turtą.

Finansinis turtas pripažįstamas įsigijimo savikaina, t. y. už turtą sumokėtos sumos tikraja verte. Pirminio pripažinimo momentu įsigijimo savikaina apima visas tiesiogines sandorio sąnaudas, susijusias su turto įsigijimu, išskyrus finansinio turto, vertinamo tikraja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje, įsigijimo sąnaudas.

Finansinio turto pripažinimas balanse nutraukiamas Bendrovei praradus sutartinę teisę į pinigų srautus iš to finansinio turto arba perdavus šiuos pinigų srautus ir didžiąją susijusias su finansiniu turtu rizikos ar naudos dalį trečiajam asmeniui.

Tarp finansinio turto balansinės vertės ir tikrosios vertės esminio skirtumo nėra (išskyrus sumas, gautinas pagal draudimo sutartis).

1.5.1. Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje

Finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje, apima finansines investicijas ir investicijas, susijusias su investicinio gyvybės draudimo sutartimis.

Kad finansinis turtas būtų priskirtas finansiniam turtui, vertinamam tikrąja verte, pokytį apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje, jis turi atitikti šiuos kriterijus:

- turtas laikomas pardavimui;
- turtas, priskirtas šiai kategorijai, nes taip gaunama tikslesnė finansinė informacija.

Finansinis turtas, kuris nėra laikomas pardavimui, gali būti priskirtas šiai kategorijai, jei:

- tai reikalinga siekiant panaikinti visus pajamų ir sąnaudų pripažinimo skirtumus, atsiradusius vertinant turtą ir susijusius įsipareigojimus, t. y. padeda sumažinti apskaitos neatitikimus;
- finansinio turto grupė valdoma kartu ir rezultatai vertinami tikrąja verte pagal patvirtintą rizikos valdymo ar investavimo strategiją, ir vadovybei teikiama atitinkama informacija.

Finansinis turtas iš pradžių pripažįstamas tikrąja verte pagal dokumentuotą rizikos valdymo ir investavimo strategiją. Jei savininkų nuosavybės priemonė neturi aktyvioje akcijų rinkoje nustatytos kainos ir jos tikrosios vertės negalima patikimai įvertinti, tikroji vertė nenaudojama.

Tikrąja verte pripažįstamas finansinis turtas iš naujo įvertinamas kiekvieną balanso dieną remiantis tuometine tikrąja verte, neišskaitant galimų sandorio sąnaudų, susijusių su turto pardavimu.

Finansinio turto tikroji vertė pagrįsta aktyvioje rinkoje nustatytais kainomis. Kai vertybiniai popieriai įtraukti į vertybinių popierių biržos sąrašus, Bendrovė taiko balanso dienos pabaigos kainas ir Estijos banko skelbiamus oficialius valiutų keitimo kursus; jei vertybiniai popieriai į biržos sąrašus neįtraukti, Bendrovė naudojami visa turima informacija apie investicijos vertę. Terminuotųjų indėlių vertė yra jų apskaitinė vertė. Apskaitinė vertė lygi indėlio vertės ir sukauptų palūkanų sumai. Terminuotojo indėlio apskaitinė vertė laikoma jo apytikre tikrąja verte.

Pelnas ar nuostoliai, atsirandantys dėl tikrosios vertės pokyčių, pripažįstami pelno (nuostolių) ataskaitos straipsnyje „Tikrosios vertės padidėjimas ar sumažėjimas“. Pelnas ar nuostolis iš investicijų pardavimo pripažįstamas straipsnyje „Perleidimo pelnas“. Pajamos iš tam tikrų vertybinių popierių palūkanų ir dividendų pripažįstamos straipsnyje „Investicinės pajamos“.

1.5.2. Gautinos sumos

Gautinos sumos yra neišvestinis finansinis turtas su fiksuotais ar aiškiai apibrėžtais mokėjimais, nekotiruojamas aktyvioje rinkoje ir neįsigyjamas Bendrovės prekybos tikslais. Po pirminio pripažinimo gautinos sumos pripažįstamos amortizuota savikaina taikant efektyviųjų palūkanų metodą. Trumpalaikės gautinos sumos pripažįstamos balanse nominalia verte, kuri paprastai lygi gautinų sumų amortizuotai savikainai.

Gautina suma laikoma abejotina, jei Bendrovė turi objektyvių nuostolio įrodymų.

Gautinos sumos apima ir iš tiesioginės draudimo veiklos, t. y. iš draudėjų, gautinas sumas. Gautinos sumos pateikiamos grynąja suma, t. y. atskaičius sumas, kurių gavimas abejotinas, ir neatgautinas sumas. Neatgautinos sumos (išskyrus gautinas iš draudėjų sumas) įvertinamos atskirai, t. y. nustatoma kiekvienos sumos atgavimo tikimybė. Gautinos sumos, kurių atgavimas abejotinas, išimamos iš balanso, o ataskaitinio laikotarpio pajamos sumažinamos atitinkama suma.

1.6. Gautinos persidraudimo sumos

Gautinos persidraudimo sumos apima perdraudikų dalį techniniuose atidėjiniuose, dar neapmokėta persidraudimo komisinį atlyginimą, perdraudikų dalį draudimo išmokose ir žalų sureguliuojamose sąnaudose.

1.7. Nekilnojamasis turtas, įrenginiai ir įranga

Nekilnojamasis turtas, įrenginiai ir įranga vertinami įsigijimo savikaina atėmus sukauptą nusidėvėjimą ir reikiamus nurašymus dėl vertės sumažėjimo. Šio turto nusidėvėjimas skaičiuojamas tiesiniu metodu per numatomą naudingo tarnavimo laikotarpį:

- IT įranga ir automobiliai – 3 metų;

- kita įranga – 5 metų.

Nusidėvėjimas pripažįstamas ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniuose „įsigijimo savikaina“ ir „Administracinės sąnaudos“.

Kiekvieno balanso dieną vadovybė sprendžia, ar yra vertės sumažėjimo požymių. Abejojant, kad turto vertė gali tapti mažesnė už jo balansinę vertę, atliekamas atkuriamosios vertės testas. Turto atkuriamoji vertė – tai grynoji turto pardavimo kaina arba jo naudingoji vertė, apskaičiuota remiantis diskontuotu pinigų srautu, žiūrint, kuri didesnė. Jei testas parodo, kad atkuriamoji vertė mažesnė už balansinę vertę, turto vertė sumažinama iki atkuriamosios vertės dydžio. Ši suma pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis.

Jei turto, kurio vertė anksčiau buvo sumažinta, atkuriamosios vertės testas parodo, kad atkuriamoji vertė yra didesnė už balansinę likutinę vertę, ankstesnis vertės sumažinimas anuliuojamas ir turto balansinė vertė padidinama.

Nekilnojamojo turto, įrenginių ar įrangos vieneto pripažinimas panaikinamas, jei turtas parduodamas ar perleidžiamas arba jei iš jo naudojimo ar pardavimo (perleidimo) nenumatoma ekonominės naudos ateityje. Iš to gautas pelnas ar nuostoliai įtraukiami į pelno (nuostolių) ataskaitos straipsnį „Kitos pajamos“ arba „įsigijimo sąnaudos“ ir „Administracinės sąnaudos“ tuo laikotarpiu, kuriuo buvo panaikintas turto pripažinimas.

1.8. Nematerialusis turtas

Programinė įranga ir kitas nematerialusis turtas balanse pripažįstamas nematerialiuoju turtu, kuriam apibrėžtas naudingo tarnavimo laikas, jei yra tikėtina, kad Bendrovė iš šio turto gaus ekonominę naudą ir jei turto vertę galima patikimai įvertinti. Naujos programinės įrangos kūrimo ar turimos programinės įrangos reikšmingo patobulinimo sąnaudos pripažįstamos tik tokiu laipsniu, kiek jos tenkina pirmiau nurodytus pripažinimo balanse reikalavimus.

Apibrėžto naudingo tarnavimo laikotarpio nematerialusis turtas vertinamas įsigijimo savikaina atėmus sukauptą amortizaciją ir vertės sumažėjimo nuostolį. Amortizacija pripažįstama ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniuose „įsigijimo sąnaudos“ ir „Administracinės sąnaudos“.

Jei yra abejonių, kad nematerialiojo turto vertė galėjo sumažėti, atliekamas atkuriamosios vertės testas taikant tuos pačius kriterijus, kaip ir nekilnojamojo turto, įrenginių ir įrangos atveju.

Nematerialusis turtas apima įsigytas licencijas ir programinę įrangą (kai vertė viršija 15 646 Estijos kronas arba 1 000 eurų). Nematerialiojo turto amortizacija skaičiuojama tiesiniu metodu per 2–10 metų laikotarpį.

Bendrovėje nėra nematerialiojo turto, kurio naudingo veikimo laikotarpis būtų neapibrėžtas.

1.9. Finansiniai įsipareigojimai (išskyrus įsipareigojimus pagal draudimo sutartis)

Finansiniai įsipareigojimai apima tiekėjams mokėtinas sumas, sukauptas sąnaudas ir kitus trumpalaikius bei ilgalaikius įsipareigojimus. Šios sumos pripažįstamos suėjus terminui ir pirminio pripažinimo metu vertinamos tikrąja gauta verte, atėmus sandorio sąnaudas. Vėliau finansiniai įsipareigojimai pripažįstami amortizuota savikaina taikant efektyviosios palūkanų normos metodą.

Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai balanse pripažįstami, nes suma, mokėtina kaip trumpalaikio finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina, paprastai lygi įsipareigojimo nominaliai vertei.

Finansinio įsipareigojimo pripažinimas nutraukiamas, jei įsipareigojimas įvykdomas, anuliuojamas ar pasibaigia jo terminas.

Esminio skirtumo tarp finansinio įsipareigojimo balansinės vertės ir tikrosios vertės nėra.

1.10. Draudimo sutarčių ir investavimo sutarčių pripažinimas

1.10.1. Klasifikavimas

Draudimo sutartys pripažįstamos pagal 4 TFAS reikalavimus. Pagal šį standartą finansinių ataskaitų reikmėms draudimo sutartys turi būti skirstomos į draudimo sutartis ir investavimo sutartis. Ir vienos, ir kitos sutartys yra gyvybės draudimo sutartys pagal Estijos Respublikos draudimo veiklos įstatymo 13 str. Pagal 4 TFAS, draudimo sutartimis laikomos tik tos sutartys, pagal kurias perduodama reikšminga

draudimo rizika. Investavimo sutartys – tai sutartys, pagal kurias reikšminga draudimo rizika neperduodama. Priskyrus sutartį draudimo sutarčių kategorijai, ji išlieka šioje kategorijoje iki pat jos pasibaigimo. Kitos sutartys turi būti reguliariai testuojamos.

Dalyvavimas pelne – tai draudėjo sutartinė teisė gauti papildomų išmokų greta garantuotų išmokų. Papildomos išmokos – tai draudiko pelno dalis (papildomos palūkanos), mokama į draudėjo sukauptą rezervą arba išmokama kartu su draudimo išmoka apdraustajam mirus. Estijos įstatymai nenustato konkrečios paskirstytinos pelno dalies. Pagal bendrovės verslo plane numatytą draudiko pelno paskirstymą, tam tikrai sutarčių grupei priskirtinas draudiko pelno dalies procentas apskaičiuojamas pagal bendrąjį praėjusių metų finansinį rezultatą, investavimo rezultatus, sutarčių grupės pelningumą sutarčių galiojimo laikotarpiu (įskaitant ankstesnių ir būsimų laikotarpių pelningumą), garantuotas palūkanas, bendrąją investicinę aplinką, gyvybės draudimo ir panašių finansinių bendrovių pelningumą, mokumo ir kitus svarbius rodiklius. Konkrečiai sutarčiai tenkanti draudiko pelno dalis apskaičiuojama remiantis pelno dalies procentu ir vidutiniu atidėjinio dydžiu, apskaičiuojamu pagal finansinių metų kiekvieno kalendorinio mėnesio pabaigos rezultatus.

Draudimo sutarčių, kuriose numatytas dalyvavimas pelne, įsipareigojimai pirmajame etape gali būti pripažinti pagal ankstesnę vietos praktiką.

Sampo Life visas parduotas sutartis priskiria draudimo sutartims, nes jos susijusios arba gali būti susijusios su reikšminga rizika tuo atveju, jei apdraustasis pasinaudotų savo teise pakeisti sutartį, kad padidintų draudimo riziką.

1.10.2. Draudimo sutarčių vertinimas

Visoms draudimo ir investicinio draudimo su dalyvavimu pelne sutartims taikomi ankstesni apskaitos principai, išskyrus iš pagrindinės sutarties išskirtą kaupimo komponentą.

Bendrovė iš visų sutarčių išskyrė ir individualiai įvertino apibrėžtus draudiko pelno dalies ir kaupimo komponentus. Tai apima dalį investicinio gyvybės draudimo sutarčių ir universalias gyvybės draudimo sutartis, kuriose nustatyta išperkamoji suma sutarties nutraukimo atveju. Siekiant užtikrinti vienodą panašių sutarčių apskaitą, draudimo ir kaupimo komponentai visada apskaitomi atskirai (t. y. kaupimo komponentas pripažįstamas finansine priemone), nenustatant draudimo komponento reikšmingumo ribos kiekvienai draudimo sutarčiai atskirai.

Bendrovė neišskiria kaupimo komponento iš tradicinių sutarčių su dalyvavimu pelne (kaupiamasis draudimas; vaikų draudimas), nes standartas leidžia jas apskaityti anksčiau galiojusia tvarka.

1.10.3. Draudimo sutarčių įsipareigojimai ir persidraudimo turtas

Draudimo sutarčių įsipareigojimai apima techninius atidėjinius (gyvybės draudimo atidėjiniai, atidėjiniai draudiko pelno daliai ir numatomų išmokėjimų techniniai atidėjiniai) ir techninius finansinius įsipareigojimus.

Balanse atskleisti *gyvybės draudimo atidėjiniai* apima įsipareigojimus draudėjams, priskiriamus draudimo sutartims pagal 4 TFAS ir susijusius su draudimo komponentu tuo atveju, jei išskiriamas sutarties kaupimo komponentas, įskaitant rizikos įmokos atidėjinį perkeltoms įmokoms. Gyvybės draudimo atidėjiniai gali apimti aktuarinį rezervą; perkeltų įmokų techninį atidėjinį; kitus techninius atidėjinius ir nepakankumo rezervą. Aktuarinis rezervas skaičiuojamas atskirai kiekvienai galiojančiai sutarčiai pagal atitinkamos gyvybės draudimo grupės produkto techninį planą, patvirtintą Estijos ar Latvijos finansinės priežiūros institucijos arba atitinkamos Lietuvos institucijos. Įsipareigojimų vertinimas pagrįstas tam tikromis prielaidomis, įskaitant mirtingumo tendencijų, investicijų pelningumo ir būsimų administracinių išlaidų prielaidas. Prielaidos naudojamos tos pačios kaip kainodarai, išskyrus diskonto normą, dėl kurios turi būti laikomasi Estijos, Latvijos ir Lietuvos reikalavimų. Atsiradus poreikiui keisti reikšmingas prielaidas, sprendimą dėl to priimtų Stebėtojų taryba. Perkeltų įmokų techninis atidėjinys skaičiuojamas *pro rata temporis* (proporciniu) metodu. Gyvybės draudimo atidėjiniai neapima kaupiamojo draudimo kaupimo dalies, nes ji perkeliama į finansinius įsipareigojimus.

Atidėjimai ateities draudiko pelno daliai apima sumas, kurios ateityje gali būti apskaičiuotos draudėjo ar sutartyje numatyto naudos gavėjo naudai papildomai prie garantuoto pelno. Dėl pagrindinės atidėjimo sudarymo prielaidos – numatomo pelno – spęs Investicinės rizikos valdymo komitetas.

Numatomų išmokėjimų techniniai atidėjiniai apima sumą, skirtą padengti numatomoms draudimo žaloms ir išmokoms (įskaitant žalų sureguliuavimo sąnaudas), atsiradusioms dėl draudiminių įvykių, įvykusių iki balanso datos. Numatomų žalų techninius atidėjinius kiekvienam įvykiui atskirai įvertina žalų vertintojai ir esant reikalui koreguoja aktuarai, naudodami statistinius metodus. Numatomų išmokėjimų techniniai atidėjiniai apima ir atidėjinį įvykiams, bet dar nepraneštomis žaloms (IBNR), skaičiuojamą aktuarų remiantis ankstesne statistika. Į numatomų išmokėjimų techninius atidėjinius neįtraukiamas išskirtas

kaupimo komponentas, kuris pripažįstamas finansiniu įsipareigojimu. Perdraudikų dalis apskaičiuotuose numatomuose išmokėjimuose pripažįstama persidraudimo turto.

Draudimo techniniai *finansiniai įsipareigojimai* apima:

- sutartims nustatyta draudiko pelno dalį;
- finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai investavimo rizika tenka draudėjui, ir jų apimtis tiesiogiai susijusi su atitinkamo turto pelningumo pokyčiais ir sutarties verte; kliento atžvilgiu jie vadinami investiciniu rezervu ir apskaičiuojami kiekvienai sutarčiai atskirai pagal vienetų skaičių ir turto vertę. Vienetų vertės pranešamos atitinkamo turto valdytojams;
- finansinius įsipareigojimus pagal kitas galiojančias draudimo sutartis, įskaitant klientui pateikiamą kaupimo rezervą, kuris apskaičiuojamas kiekvienai sutarčiai pagal techninį verslo planą ir kaupiamojo draudimo kainoraštį. Jei garantuotoji palūkanų norma didesnė nei leidžia galiojantys reikalavimai, taikoma norma pagal reikalavimus;
- finansinius įsipareigojimus, apimančius mokėtinas sumas. Tai nustatyta pelno dalis, investicinis ar kaupimo atidėjinytis tokia suma, kokia pareikalauta išmokėti, bet dar neišmokėta;
- finansinius įsipareigojimus, atsiradusius dėl kitų priežasčių - prirėkus.

Esminių šių prielaidų pasikeitimų 2007 – 2008 m. nebuvo.

1.10.4. Atidėjinių pakankamumo testas

Pagal veiklos planą apskaičiuojami atidėjiniai pagrįsti pastoviomis ir gana atsargiomis prielaidomis dėl būsimų mirtingumo tendencijų, investicijų pajamingumo, išlaidų ir sutarčių nutraukimo. Kartą per metus atliekamas atidėjinių pakankamumo testas siekiant nustatyti, ar pagal verslo planą apskaičiuoti atidėjiniai ar finansiniai įsipareigojimai yra pakankami atsižvelgiant į esamas prielaidas. Prielaidų priėmimo procesas aprašytas vidinėje tvarkoje, patvirtintoje Bendrovės Valdybos. Testo metu apskaičiuoti įsipareigojimai lygūs mokėjimų (draudimo išmokų, sąnaudų), kurie turi būti atlikti pagal sutartį ateityje, diskontuotai vertei, atėmus ateityje draudėjų mokėtinų draudimo įmokų diskontuotą vertę.

Jei atidėjiniai laikomi pakankamais, jie nekeičiami.

Jei atidėjiniai nepakankami, įsipareigojimai įvertinami pagal naujas prielaidas. Todėl pokytis yra asimetriškas. Jei įvertinimas geras, pelno (nuostolių) ataskaitos jis nekeičia, blogas įvertinimas - keičia.

1.11. Privalomasis rezervas

Pagal Komercinio kodekso nuostatas Bendrovė kasmet mažiausiai 5 proc. savo grynojo pelno turi skirti privalomajam rezervui, kol rezervo suma pasieks 10 proc. įstatinio kapitalo dydžio. Privalomojo rezervo sumos negalima paskirstyti dividendams, tačiau jį galima naudoti nuostoliams padengti ir įstatiniam kapitalui didinti.

1.12. Pajamos

1.12.1. Pasirašytos įmokos

Pasirašytos įmokos apima gautas ar mokėtinas draudimo įmokas, kurių mokėjimo terminas yra ataskaitiniu laikotarpiu. Mokėjimo terminas reiškia sutartą vėliausią dieną po draudimo sutarties sudarymo. Įmokos pagal lankstaus mokėjimo grafiko sutartis pripažįstamos po to, kai gaunamos.

Jei draudimo sutartyje išskirtas kaupimo komponentas (įskaitant investicinio gyvybės draudimo sutartis), į pasirašytas įmokas įtraukiamos tik gautos ir gautinos įmokos draudimo rizikai padengti.

Kai kurie klientai nori perkelti sumas iš vienos draudimo sutarties į kitą draudimo sutartį. Realių pinigų išmokų ar įmokų nėra, bet pelno (nuostolių) ataskaitoje išlaidos pripažįstamos kaip draudimo išmokos, o pajamos – kaip pasirašytos įmokos. Todėl negalima lyginti gautų įmokų, pripažintų pinigų srautų ataskaitoje, ir pasirašytų įmokų, pripažintų pelno (nuostolių) ataskaitoje. Skirtumų atsiranda ir dėl pripažinimo datos. Tas pats taikoma draudimo išmokoms.

1.12.2. Įmokų mokesčiai

Įmokų mokesčiai apima įsigijimo ir administracines sąnaudas, kurios buvo išskaičiuotos iš išskirto draudimo sutarčių kaupimo komponento (įskaitant investicinio gyvybės draudimo sutartis) pagal kainoraščius. Įmokų mokesčiai pripažįstami tada, kai uždirbami, pagal sandorio dieną.

1.12.3. Investicinės pajamos

Pajamos iš palūkanų pripažįstamos tada, kai uždirbamos, taikant efektyviają palūkanų normą. Pajamos iš dividendų pripažįstamos tada, kai gaunamos.

1.12.4. Kitos pajamos

Kitos pajamos apima pajamas iš komisinio atlyginimo už tarpininkavimą kitiems draudikams, už tarpininkavimą investiciniams fondams bei pajamas iš materialiojo turto pardavimo.

1.13. Draudimo išmokos ir žalų suregulavimo sąnaudos

Draudimo išmokas sudaro:

- sumokėtos išmokos už draudiminiuos įvykius (išmokos mirties, neįgalumo, nedarbingumo atveju) per ataskaitinį laikotarpį;
- išperkamosios sumos suėjus terminui arba nutraukus sutartį ir žalų suregulavimo sąnaudos.

Draudimo išmokos neapima išmokų iš išskirto kaupimo komponento, nes jos tik sumažina atitinkamą finansinį įsipareigojimą.

Žalų suregulavimo sąnaudos apima tiesiogines ir įvertintas administracines sąnaudas, susijusias su draudimo išmokomis ir apmokėtais finansiniais įsipareigojimais, nuostolių dydį nustatančių specialistų ir sutarčių administratorių atlyginimus bei susijusius mokesčiais, apmokėjimą ekspertams.

1.14. Sąnaudos

Veiklos sąnaudos skirstomos į įsigijimo sąnaudas, administracines sąnaudas, investicines sąnaudas ir žalų suregulavimo sąnaudas. Bendrasis sąnaudų paskirstymo pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniams principas: sąnaudos, kurias galima tiksliai identifikuoti (komisinis atlyginimas tarpininkams ir kt.), tiesiogiai priskiriamos atitinkamam straipsniui. Jei sąnaudų tiksliai identifikuoti negalima (biuro sąnaudos, patalpų sąnaudos ir kt.), taikomas proporcinis paskirstymas.

Įsigijimo sąnaudos yra susijusios su draudimo sutarčių pardavimu. Įsigijimo sąnaudos apima tiesiogines sąnaudas, pvz., komisinį atlyginimą tarpininkams, įvairias draudimo dokumentų tvarkymo ir sutarčių priskyrimo investiciniam portfeliui sąnaudas, sutarčių sudaryme tiesiogiai dalyvaujančių darbuotojų sąnaudas, ir netiesiogines sąnaudas, pvz., reklamos sąnaudas ir sutarčių išrašymo administracines sąnaudas.

Administracinės sąnaudos susijusios su įmokų surinkimu, portfelių administravimu, draudimo išmokų tvarkymu. Administracinės sąnaudos apima su draudimo veikla susijusias sąnaudas, neįtrauktas į įsigijimo sąnaudas, žalų suregulavimo sąnaudas ar investicines sąnaudas. Kitos sąnaudos, patirtos Bendrovės interesais, pvz., atlyginimas auditoriams ir mokesčių konsultantams, mokestis draudimo priežiūros komisijai ir mokėjimai profesionalų asociacijoms, irgi įtraukiamos į administracines sąnaudas.

Žalų suregulavimo sąnaudos – žr. 1.13 punktą.

Investicinės sąnaudos apima tiesiogines sąnaudas, susijusias su investicinių portfelių administravimu ir valdymu, finansinio turto įsigijimo sandorių sąnaudas, kitas netiesiogines sąnaudas, priskirtas investicinėms sąnaudoms proporcinio paskirstymo būdu.

1.15. Veiklos nuoma

Nuomos sutartys, pagal kurias žymi rizikos ir iš nuosavybės gaunamos naudos dalis tenka nuomotojui, priskiriamos veiklos nuomai ir įtraukiamos į nuomotojo balansą.

Turtas, įsigytas veiklos nuomos sutarties galiojimo laikotarpiu, į Bendrovės balansą neįtraukiamas. Mokėjimai pagal veiklos nuomos sutartis pripažįstami sąnaudomis nuomos laikotarpiu pagal tiesinį principą.

Veiklos nuoma įtraukiama į veiklos sąnaudas kaip nuomos sąnaudos. Nuomos įsipareigojimai detalizuoti 26 pastaboje.

1.16. Pelno mokesčiai

Pagal Estijos įstatymus juridinių asmenų pelnas neapmokestinamas, todėl nėra atidėtojo pelno mokesčio turto ir įsipareigojimų. Tačiau Estijoje apmokestinami dividendai, išmokėti iš nepaskirstytojo pelno. 2009 m. sausio 1 d. šio mokesčio tarifas buvo 21/79 grynosios dividendų sumos, kaip ir 2008 m. Dividendų mokestis pripažįstamas pelno (nuostolių) ataskaitoje juridinio asmens pelno mokesčio sąnaudomis tuo laikotarpiu, kuriuo paskelbti dividendai, neatsižvelgiant į tai, už kurį laikotarpį dividendai paskelbti ir kada jie išmokėti.

2008-12-31 Bendrovės nepaskirstytasis pelnas buvo 1 589 tūkst. Estijos kronų. Didžiausias galimas mokestinis įsipareigojimas, susijęs su dividendų išmokėjimu, nurodytas 14 pastaboje.

Latvijos ir Lietuvos filialai moka metinį pelno mokestį, apskaičiuojamą pagal vietos mokesčių įstatymus.

Lietuvoje pelno mokesčio tarifas yra 15 proc.; nuo 2009 m. sausio 1 d. – 20 proc. Lietuvos padalinys 2008 m. uždirbo 2 972 547 Lt pelno. Atsižvelgiant į draudimo sutarčių terminą, buvo atliktos korekcijos: ilgalaikių ir trumpalaikių sutarčių administravimo sąnaudos buvo padalytos proporcingai šių sutarčių grupių uždirbtoms draudimo įmokoms. Apmokestinamasis pelnas sumažėjo, nes leidžiama atskaityti investicines pajamas iš techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų bei atskaityti dalį techninių atidėjinių pokyčio (trumpalaikių sutarčių atveju). Su ilgalaikėmis (daugiau nei 10 metų) sutartimis susijusios pajamos ir sąnaudos neapmokestinamos. Atlikus koregavimus, apmokestinamasis 2008 m. rezultatas buvo 235 394 Lt pelnas.

2007 m. gruodžio 31 d. perkėti mokestiniai nuostoliai sudarė 60 591 946 Lt kaip parodyta lentelėje:

Mokestiniai metai	Mokestinių nuostolių suma (Lt)
2003	13,586,209
2004	17,970,885
2005	21,852,424
2007	7,182,428

(2006 m. mokestinis pelnas buvo padengtas 2002 m. mokestiniu nuostoliu.)

Bendrovės Lietuvos filialas turi teisę perkelti ankstesniais mokestiniais laikotarpiais susikaupusius mokestinius nuostolius einamojo laikotarpio apmokestinamajam pelnui padengti (chronologine tvarka vėlesniais mokestiniais laikotarpiais). Nuo 2008 m. ankstesnių laikotarpių mokestinių nuostolių perkėlimas neribojamas laiko atžvilgiu.

Atidėtasis mokesčių turtas nesuformuotas, nes Bendrovė nenumato realizuoti atidėtojo mokesčių turto artimiausioje ateityje.

Bendrovės Latvijos filialo mokestiniu laikotarpiu uždirbtam pelnui taikomas 15 proc. pelno mokesčio tarifas.

2007 m. gruodžio 31 d. „SE Sampo Life Insurance Baltic Latvijos filialas turėjo mokestinių nuostolių, perkeltų iš ankstesnių mokestinių laikotarpių. Perkelti mokestiniai nuostoliai parodyti lentelėje:

Mokestiniai metai	Mokestinių nuostolių suma (LVL)
2002	48,746*
2003	101,784
2004	146,317
2005	212,886
2006	400,674

(*2007 m. apmokestinamasis pelnas buvo iš dalies padengtas 2002 m. mokestiniu nuostoliu)

Bendrovės Latvijos filialas turi teisę perimti sukauptus per ankstesnius laikotarpius AAS Sampo Dzīvība mokestinius nuostolius ir pritaikyti juos mokestinio laikotarpio, kuriuo atliktas sujungimas, bei chronologine tvarka vėlesnių mokestinių laikotarpių (bet ne ilgiau nei 8 metus (pradedant nuo 2008 m.) po mokestinio laikotarpio, kuriuo mokesčių inspekcijai pateikta ataskaita apie nuostolį) Latvijos filialo apmokestinamam rezultatui.

Atidėtasis mokesčių turtas nesuformuotas, nes Bendrovė nenumato realizuoti atidėtojo mokesčių turto.

2. Rizikos ir kapitalo valdymas

2.1. Pagrindinių rizikos veiksnių ir rizikos valdymo bendrovėje Sampo Life apžvalga

2.1.1. Rizikos valdymo apžvalga

Rizika yra svarbus ir neatskiriamas *Sampo Life* veiklos ir verslo aplinkos elementas. Aiškiai apibrėžtos veiklos kryptys ir pareigos bei tvirtas siekis valdyti rizikos veiksniai – tai Bendrovės priemonės valdant riziką ir mažinant jos poveikį. *Sampo Life* įsitikinimu, tvirtas rizikos valdymas lemia konkurencinį pranašumą. Rizikos suvokimas ir patikimas jos valdymas didina Bendrovės patrauklumą savininkų, klientų ir potencialių verslo partnerių akyse ir padeda įvykdyti priežiūros institucijų keliamus reikalavimus.

Pagrindiniai rizikos ir kapitalo valdymo tikslai – užtikrinti kapitalo pakankamumą atsižvelgiant į veiklai būdingus rizikos veiksniai, sumažinti finansinių rezultatų nepastovumą ir garantuoti efektyvius nenutrūkstamus veiklos procesus bet kokiomis aplinkybėmis. Kad įgyvendintų šiuos tikslus, Bendrovė siekia užtikrinti pakankamą rizikos ir grąžos santykį bei apriboti visų veiklų rizikos veiksniai iki priimtino lygio. Tam būtina reikiamai identifikuoti ir įvertinti visus rizikos veiksniai.

Bendrovėje *Sampo Life* rizika apibrėžiama kaip įvykio, turėsiančio įtakos bendrovės tikslų įgyvendinimui, tikimybė. Rizika vertinama pagal jos poveikį ir tikimybę. Siekdama grąžos, viršijančios nerizikingas normas, Bendrovė turi priimti nuostolių tikimybę. Tačiau *Sampo Life* deda pastangas užtikrinti, kad su veikla susijusi rizika neviršytų patvirtinto laipsnio. Rizikos laipsniai nustatomi remiantis pasirinkta rizikos tolerancija.

Rizikos valdymas susijęs su pagrindinių rizikos veiksnių, turinčių įtakos veiklai, nustatymu ir yra sprendimų dėl to, kokią riziką prisiimti ir kaip kuo veiksmingiau valdyti visas rizikas, dalis. Rizikos veiksniai nuolat stebimi siekiant nustatyti, ar neviršijamos nustatytos ribos ir ar laikomasi rizikos valdymo principų. Rizikos valdymas pagrįstas nuosekliu rizikos vertinimu ir ataskaitų rengimu.

2.1.2. Bendrovės rizikos apibūdinimas

Gyvybės draudimo verslas pagrįstas rizikos, atsirandančios dėl draudiminių įvykių atsitiktinio pobūdžio, prisiėmimu. Jis susijęs ir su investicine rizika, nes Bendrovė gautas draudimo įmokas investuoja finansinėse rinkose. Veiklos ir verslo rizika yra būdinga visoms verslo sritims.

Bendrovės rizikos veiksniai galima suskirstyti į keturias pagrindines kategorijas: draudimo rizika; rinkos rizika; kredito rizika ir veiklos rizika. Draudimo rizikos veiksniai susiję su tam tikros draudimo rūšies padengiama rizika ir su specifiniu draudimo veiklos procesu. Rinkos rizika atsiranda dėl turto rinkos kainų lygio ar nepastovumo. Kredito rizika – tai rizika, kad vertybinių popierių emitentai, sutarčių šalys ir tarpininkai nevykdys įsipareigojimų ir kad pasikeis kreditų kokybė. Veiklos rizika – tai rizika, kylanti iš Bendrovės veiklos rūšies ir pobūdžio. Tai apima tiesioginius ar netiesioginius nuostolius, atsirandančius dėl netinkamų ar nesėkmingų vidaus procesų, darbuotojų ar sistemų arba dėl išorės įvykių.

Didelė Bendrovės rizikos ir rezultatų dalis susijusi su investiciniu turtu. Klientai prisiima investavimo riziką pagal investicines draudimo sutartis, tačiau dėl investicinio turto valdymo proceso specifikos ir galimo investicinio turto bei įsipareigojimų neatitikimo tam tikra šios rizikos dalis tenka ir Bendrovei. Garantuotos palūkanų normos sutarčių atveju investicijų riziką prisiima Bendrovė. Kitus pelno elementus sukuria draudimo rizikos prisiėmimas ir išlaidų rizika. Draudimo rizikos rezultatas – įvertintų žalų suma skaičiuojant įmokas, atėmus faktines žalias. Išlaidų rezultatas yra draudimo sutarčių išlaidų suma atėmus faktines išlaidas.

Bendrovė kasmet atlieka draudimo portfelio pelningumo analizę, pagrįstą įvairiais ateities scenarijais, atsižvelgdama į Bendrovės sąnaudų dinamiką, investicijų grąžą, žalų dinamiką, naujas veiklos apimtis ir kt. Ši analizė padeda geriau suprasti Bendrovės rizikos pobūdį ir leidžia numatyti galimas ateities tendencijas.

2.1.3. Rizikos valdymo struktūra

Tiesioginė atsakomybė už rizikos valdymą tenka Bendrovės Valdybai, kuri atsakinga už aktyvų visų rizikos veiksnių valdymą, atsižvelgiant į Stebėtojų tarybos nurodymus. Valdyba informuoja Stebėtojų tarybą apie visas galimas rizikas ir pavojus bei teikia vadovybei veiksmų planą, kaip juos valdyti.

Bendrovė taiko *Sampo* grupės apibrėžtus rizikos valdymo principus, kuriuos formuluojant atsižvelgta į gyvybės draudimo bendrovės specifiką. Be to, *Sampo Life* yra įgyvendinusi Bendrovės rizikos valdymo principus, kuriuos patvirtino Stebėtojų taryba ir kurie, be kitų dalykų, apibrėžia Bendrovės rizikos klasifikaciją ir organizacinę rizikos valdymo struktūrą.

Dauguma rinkos ir kredito rizikos veiksnių yra stebimi ir svarstomi Bendrovės Investavimo rizikos valdymo komiteto posėdžiuose, rengiamuose du kartus per mėnesį. Bendrovė bendradarbiauja su „Danske Capital AS“ – „Danske“ grupės nare, aktyviai valdydama nuosavo kapitalo portfelį bei techninių atidėjinių portfelį. Likvidumo riziką kasdien stebi Bendrovės finansų padalinys ir aktuarai.

Draudimo riziką stebi Bendrovės aktuarai ir rizikos vertintojai. Aktuarai kontroliuoja, ar taikomi pagrįsti tarifai bei kainos, ir praneša Valdybai bei Stebėtojų tarybai apie poreikį keisti tarifus. Stebėtojų taryba tvirtina tarifus ir kainas, nustato didžiausią Bendrovės prisiimtą rizikos laipsnį ir tvirtina perdraudimo politiką. Aktuarai kontroliuoja techninių atidėjinių pakankamumą ir praneša Valdybai bei Stebėtojų tarybai, jei reikia keisti skaičiavimo pagrindą. Pagrindinius techninių atidėjinių skaičiavimo pagrindo pakeitimus tvirtina Stebėtojų taryba.

Veiklos riziką kontroliuoja ir veiksmus numato Bendrovės Veiklos rizikos valdymo komitetas savo posėdžiuose, rengiamuose kartą per ketvirtį. Apie įvykusius veiklos rizikos atvejus Bendrovės skyriai praneša šiam komitetui, kuris juos kaupia ir analizuoja. Šis komitetas stebi ir riziką, susijusią su investicinio gyvybės draudimo sutarčių turto valdymu. Komiteto posėdžių protokolai reguliariai pateikiami Bendrovės valdybai.

Visoms pagrindinėms rizikos grupėms parengti atskiri rizikos valdymo planai nustatant rizikos ribas, rodiklius ir kontrolinius taškus. Kur įmanoma, visada teikiama pirmenybė automatizuotai kontrolei, nes ji prisideda prie rizikos valdymo sistemų veiksmingumo.

2008 m. Bendrovė toliau plėtojo ir diegė rizikos valdymo sistemas, apimančias strategijas, procesus ir ataskaitų rengimo procedūras, būtinas rizikai nuolat stebėti, valdyti ir ataskaitoms rengti.

2.2. Draudimo rizika

Draudimo bendrovės prisiima riziką per sudaromas draudimo sutartis.

Draudimo sutarties rizika – tai galimybė, kad draudiminis įvykis galiausiai įvyks arba kad draudiminis įvykis įvyks netikėtai, t. y. įvykio laikas ir žalos dydis nėra žinomi. Draudimo sutarčiai būdingas atsitiktinumas ir nenuspėjamumas.

Bendrovė siūlo produktus, apimančius šiuos draudiminius įvykius: mirtį; išgyvenimą iki nustatytos datos; laikiną ar nuolatinę negalią arba nedarbingumą dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos.

Draudimo sutarčių portfelio įkainojimas ir susijusių įsipareigojimų nustatymas pagrįsti tikimybių teorija. Pagrindinė su draudimo sutartimis susijusi rizika - kad faktinės išmokos viršys pripažintus (esamus) draudimo įsipareigojimus. Taip gali įvykti dėl to, kad nuostoliai yra dažnesni ar didesni, nei iš pradžių prognozuota. Draudiminiai įvykiai yra atsitiktinio pobūdžio ir jų skaičius kasmet skiriasi nuo statistiniais metodais atliktų skaičiavimų.

Kuo didesnis panašių sutarčių portfelis, tuo mažesnis skirtumas, palyginti su laukiamais rezultatais. Tikėtina, kad labiau išsklaidytą portfelį mažiau veiks vieno portfelio pogrupio pokyčiai. Kad sumažintų nukrypimą nuo planuojamo rezultato, Bendrovė siekia sumažinti riziką iki priimtino lygio ir išlaikyti pakankamą kiekvienos grupės sutarčių kiekį.

Pastebimas natūralus kai kurių rizikos veiksnių balansas. Bendrovės rizika yra mažesnė, nes Bendrovė prisiima ir mirtingumo, ir išgyvenimo rizikas kartu, o ne atskirai.

Neapibrėžtumas vertinant ateities išmokas ir įmokas atsiranda dėl to, kad sunku nustatyti būsimas tendencijas, tokias kaip ilgalaikiai mirtingumo rodikliai ir draudėjų elgsenos skirtingumai (pvz., draudėjų teisė nutraukti sutartį, atsisakyti nuo būsimų įmokų mokėjimo, pakeisti pasirinktą įmokų mokėjimo periodiškumą ir t.t.). Jei draudėjai elgiasi racionaliai, bendroji draudimo rizika gali padidėti. Pvz., tikėtina, kad apdraustieji asmenys, kurių sveikata žymiai pablogėjo, bus mažiau linkę nutraukti sutartis, pagal kurias numatyta išmoka mirties atveju, arba mažinti draudimo sumą, nei tie, kurių sveikata gera. Dėl to numatomas mirtingumas didėja, nes portfelio apimamas apdraustų asmenų skaičius mažėja dėl savanoriškų sutarties nutraukimų. Vertindama savo įsipareigojimus, Bendrovė atsižvelgė į šias draudėjų elgesio prielaidas. Bendrovė reguliariai lygina kainodarai ir įsipareigojimų įvertinimui naudojamus skaičiavimus su esama patirtimi.

Nuostolių, susijusių su mirtingumu, išgyvenimu, nelaimingais atsitikimais ir ligomis dažnumą didele dalimi lemia socialinės sąlygos (išsilavinimas, sveikatos priežiūra ir kt.), be to, epidemijos ir paplitę gyvenimo būdo (mitybos, rūkymo, mankštinimosi) pokyčiai. Jei faktinis 2008 m. mirtingumo lygis padvigubėtų, tai reikštų 6,5 mln. Estijos kronų papildomų sąnaudų bendrovei – tai rizikos požymis.

Daugelio produktų (ypač Estijoje ir Lietuvoje siūlomų lanksčių produktų su kaupimu bei draudimo apsauga) rizika mažesnė, nes Bendrovė prireikus gali keisti įmokų ir sąnaudų dydį. Rizikos mažinimą gali riboti laikotarpis, būtinas pokyčiams, rinkos (konkurencijos) apribojimams ar priežiūros reikalavimams įgyvendinti. Tradicinių produktų atveju mokėjimai visada pastovūs ir negali būti keičiami atsižvelgiant į naują įvertinimą.

Bendrovė laikosi tam tikrų taisyklių draudimo rizikos valdymo srityje. Draudimo įmokos dydį paprastai lemia apdraudžiamo asmens sveikatos būklė. Daugeliu atvejų draudimo sutartis sudaroma pagal pasirašytus dokumentus (sveikatos būklės anketas ar klausimynus). Kai kuriais atvejais, kai sumos nedidelės, apie sveikatos būklę neklausiama, tačiau kai sumos didelės, reikalaujama medicininio tyrimo. Bendrovė riboja labai didelės ar išskirtinės rizikos prisiėmimo atvejus.

Toliau pateikiami duomenys apie apmokėtas žalas, lyginant su išlaidomis (rizikos įmokomis), kurios buvo išskaičiuotos šioms žaloms padengti pagal apdraustas rizikas gyvybės draudimo produktų su kaupimu srityje (tūkst. Estijos kronų).

Metai	Rizikos įmokos – perkeltų įmokų atidėjinio padidėjimas	Apmokėtos žalos ir žalų atidėjinio pokytis	Žalų rodiklis
2008	13 365	2567	19%
2007	11 067	2434	22%

Žaloms ir atitinkamiems rodikliams turi įtakos draudimo procesas – tikimasi, kad žalų rodikliai bus geresni pirmaisiais draudimo metais. Bendrovės portfelis suformuotas neseniai ir jis sparčiai auga. Todėl žalų rodikliai yra geresni nei anksčiau suformuotų portfelių atvejais. Draudimo rizikos veiksnyms turėtų išnykti apytikriai po penkerių draudimo metų. Be to, neseniai suformuoto portfelio rodikliai yra labai nepastovūs –

tai matyti ir žalų rodikliuose pagal produktų grupes. Pateikti duomenys neapima išperkamujų sumų ir žalų sureguliuavimo išlaidų.

Su persidraudimu susijusi Bendrovės rizika nedidelė. Bendrovės persidraudimo partneris – *Mandatum Life Insurance Company Limited* (anksčiau vadinosi *Sampo Life Insurance Company Ltd.*). Persidraudžiama mirties ir neįgalumo rizikai, bet ne išgyvenimo rizikai. Be to, neperdraudžiami kai kurie maža rizika pasižymintys produktai, pvz., vaikų kaupiamasis draudimas, nelaimingi atsitikimai ir dienos išmokos pagal papildomą nelaimingų atsitikimų draudimą. Neperdraudžiamos ir anuitetinės išmokos. Bendrovės sukauptą sumą vienam apdraustajam/draudimo apsaugai siekia iki 340 000 kronų atsižvelgiant į draudimo apsaugą, valiutą ir šalį. Bendrovė nėra sudariusi perdraudimo stichinių nelaimių atvejais sutarties, nes sukauptą sumą, tenkanti vienam apdraustajam/draudimo apsaugai, yra gana maža.

Toliau lentelėje parodyta draudimo rizikos koncentracija pagal šalis ir Bendrovės sukauptą sumą. Rizikos sumos parodytos milijonais Estijos kronų 2008-12-31. Rizikos suma apskaičiuojama iš draudimo sumos atėmus draudimo techninius atidėjinius ir finansinius įsipareigojimus. Esant neapibrėžtam išmokos dydžiui draudimo suma prilyginama maksimaliai galimai išmokai pagal nustatytas sąlygas. Pvz., skaičiuojant dienos išmoką nelaimingo atsitikimo atveju Estijoje draudimo suma skaičiuojama padauginus dienos draudimo apsaugos vertę iš 120.

Šalis	Bendra rizikos suma neatskaičius perdraudimo		Perdraudžiama suma		Sukauptą sumą, išskyrus perdraudimo dalį		%	
	2008.12.31	2007.12.31	2008.12.31	2007.12.31	2008.12.31	2007.12.31	2008.12.31	2007.12.31
Estija	1 350	1 359	653	649	697	711	14%	16%
Latvija	1 615	1 316	835	664	779	652	16%	15%
Lietuva	5 744	4 798	2 377	1 832	3 367	2 966	70%	69%
Iš viso	8 709	7 474	3 866	3 145	4 843	4 329	100%	100%

Toliau lentelėje pateikiami draudimo rizikos bei jos koncentracijos duomenys ir Bendrovės sukauptą sumą pagal draudimo apsaugos tipą ir rizikos sumos grupę. Rizikos sumos nurodytos milijonais Estijos kronų 2008-12-31.

Rizikos veiksniai ir rizikos sumų grupės, tūkst. kronų	Bendra rizikos suma neatskaičius perdraudimo	%	Perdraudžiama suma	Sukauptą sumą, išskyrus perdraudimo dalį	%
Mirtis (pagrindinis draudimas), iš viso	4 317	100%	2 254	2 062	100%
Iki 300	2 596	60%	1 235	1 360	66%
300–599.(9)	994	23%	505	489	24%
600–999.(9)	431	10%	270	160	8%
1000 ir daugiau	296	7%	243	53	3%
Mirtis dėl nelaimingo atsitikimo, iš viso	1 186	100%	693	493	100%
Iki 300	669	56%	312	357	72%
300–599.(9)	259	22%	162	97	20%
600–999.(9)	142	12%	114	28	6%
1000 ir daugiau	115	10%	105	10	2%
Neįgalumas dėl nelaimingo atsitikimo, iš viso	1 275	100%	644	631	100%
Iki 300	591	46%	282	309	49%
300–599.(9)	292	23%	129	163	26%
600–999.(9)	179	14%	85	93	15%
1000 ir daugiau	213	17%	147	66	10%
Trauma dėl nelaimingo atsitikimo (visi atvejai iki 300)	1 371	100%	0	1 371	100%
Dienos išmokos nelaimingo atsitikimo atveju, iš viso	17	100%	0	17	100%
Iki 300	9	54%	0	9	54%
1000 ir daugiau	8	46%	0	8	46%
Kritinė liga, iš viso	503	100%	254	249	100%

Iki 300	455,9	91%	228	228	92%
300–599.(9)	33,4	7%	17	17	7%
600–999.(9)	6,2	1%	4	2	1%
1000 ir daugiau	7,7	2%	6	2	1%
Atsisakymas nuo įmokų mokėjimo, iš viso	40	100%	20	20	100%
Iki 300	36	90%	18	18	90%
300 ir daugiau	4	10%	2	2	10%

2008-12-31 Bendrovė buvo sudariusi 16 anuiteto sutarčių, kurių išmokų terminas buvo suėjęs. Bendrovė negarantuoja Estijos III pakopos pensijų išmokų išmokėjimo prieš terminą. Susitarimai su draudėju dėl pensijų išmokų sudaromi pagal kainoraštį, galiojantį išmokų laikotarpio pradžioje. Tačiau Bendrovė turi anuitetinių produktų ir fiksuotam laikotarpiui, ir visam gyvenimui, kai būsimo anuiteto suma yra žinoma ir iš anksto garantuota – Lietuvoje yra 38 tokios sutartys, Latvijoje – 514. Šių anuitetų techniniai atidėjiniai ir gyvybės draudimo atidėjiniai 2008-12-31 siekė 15 724 tūkst. kronų.

Bendrovės įsipareigojimų terminai nurodyti 2.3.1.a.i.2.3.2 ir 2.3.4 punktuose. Techninių atidėjinių pokyčiai pateikti 13 pastaboje, finansinių įsipareigojimų pokyčiai – 12 pastaboje. Draudimo išmokų duomenys pateikti 22 pastaboje. Faktinės išperkamosios sumos anksčiau termino nutraukiamoms sutartims buvo didesnės, nei numatyta.

2.3. Rinkos rizika

Rinkos rizika apibrėžiama kaip rizika, kad bus patirta nuostolių arba pablogės finansinė padėtis dėl tiesioginės ar netiesioginės turto ir įsipareigojimų rinkos kainų svyravimų įtakos. *Sampo Life* rinkos riziką daugiausia sudaro akcijų kainų rizika ir turto bei įsipareigojimų palūkanų normos rizika. *Sampo Life* ilgalaikis tikslas – gauti pakankamas grynąsias pajamas iš investicinės veiklos, kad būtų galima padengti garantuotą palūkanų normą ir priemokas pagal teisingumo principą ir patenkinti akcininkų gražos reikalavimą esant priimtina rizikos laipsniui.

2.3.1. Rinkos rizikos valdymas ir kontrolė

Rinkos rizika valdoma diversifikuojant investicijų portfelį ir nuolat stebint investicijų sudėtį, atsižvelgiant į draudimo įsipareigojimų pobūdį, priežiūros institucijų reikalavimus, siekiamus reitingus ir rizikos prisiėmimo pajėgumą. Nuolat stebimas ir valdomas terminų neatitikimas tarp techninių atidėjinių ir pastoviųjų pajamų investicijų, taip pat turto ir įsipareigojimų pasiskirstymas pagal valiutas. *Sampo Life* rinkos rizika daugiausia susijusi su investicijomis į akcijas ir palūkanų normos rizika, būdinga pastoviųjų pajamų turtui bei draudimo įsipareigojimams su garantuota palūkanų norma.

Bendrovės Stebėtojų taryba kasmet tvirtina Bendrovės investavimo strategiją, kurioje nustatyti investicinės veiklos principai ir apribojimai, investavimo veiklos organizavimas, įgaliojimai priimti ir įgyvendinti investicinius sprendimus. Tikslas – užtikrinti reikiamą mokumą ir užtikrinti, kad investicijos yra pakankamos ir tinkamos kaip turtas techniniams atidėjiniams padengti.

Bendrovės Stebėtojų tarybos paskirtas Investicijų ir rizikos valdymo komitetas nuolatos kontroliuoja, kaip laikomasi apribojimų ir principų, numatytų Investavimo strategijoje, ir teikia investicijų rizikos ataskaitas Stebėtojų tarybai. 2008 m. šio komiteto nariai buvo Bendrovės Valdybos pirmininkas, investicijų valdytojas, vyriausiasis aktuaras, pagrindinės bendrovės kontrolieriai ir „Danske Capital AS“ atstovai (atsakingi už kasdieninį investicijų administravimą). Investicijų ir rizikos valdymo komitetas 2008 m. surengė 8 posėdžius.

2008 m. Bendrovės investicinės veiklos (techninių atidėjinių ir nuosavo kapitalo portfelio) graža buvo 0,31 proc. (2007 m. – 4,07 proc.). Metų pabaigoje Bendrovės investicinio turto (techninių rezervų ir nuosavo kapitalo portfelio) rinkos vertė buvo 405 mln. Estijos kronų (2007 m. – 373 mln.).

2.3.2. Palūkanų normos rizika ir nuosavybės vertybinių popierių kainos rizika

Kaip rodo investicinio turto (techninių rezervų ir nuosavo kapitalo portfelio) paskirstymas, *Sampo Life* daugiausia investuoja į pastoviųjų pajamų turtą.

Palūkanų normos rizika susijusi su turto ir įsipareigojimų vertės neapibrėžtumu, taip pat su palūkanų pajamų bei sąnaudų kintant rinkos palūkanų normoms neapibrėžtumu. Kylant rinkos palūkanų normoms, pastovaus pajamingumo vertybinių popierių balansinė vertė krinta, bet techninių atidėjinių palūkanų normos rizika mažėja.

Bendrovė siekia sumažinti šią riziką diversifikuodama savo investicijų portfelį ir turėdama pakankamai reikiamos struktūros investicinio turto Bendrovės techniniams atidėjiniams padengti. Techninių atidėjinių ir investicinio turto, susijusio su palūkanų priemonėmis, terminai nuolat stebimi ir valdomi. Didžiąją dalį Bendrovės įsipareigojimų garantuotos palūkanų normos produktų srityje sudaro ilgalaikės draudimo sutartys, pasižyminčios mažesne priešlaikinio sutarties nutraukimo rizika. Kartu su aukštu mokumo lygiu tai leidžia numatyti papildomą investicijų gražą, pvz. 2008 m. Baltijos rinkose buvo palankios pinigų rinkos normos.

Metų pabaigoje Bendrovės investicinio portfelio (įskaitant techninius atidėjinius ir nuosavo kapitalo portfelį) struktūra buvo tokia: 0,1 proc. investuota į akcijas, 27,1 proc. – į vyriausybės obligacijas, 11 proc. – į bendrovių obligacijas, 61,8 proc. – į pinigų rinkas.

Akcijų kainos rizika – tai rizika patirti nuostolių dėl akcijų kainų pokyčių. 2008 m. *Sampo Life* investicijos į akcijas per 2008 m. buvo gerokai sumažintos – iki 482 000 Estijos kronų (2007 m. – 76 593 000 Estijos kronų).

Sampo Life akcijų portfelis aktyviai valdomas. Šio portfelio pozicijos ir rizikos negali viršyti investavimo strategijoje nustatytų ribų. Investavimo strategijoje nustatytos didžiausios ribos skirtingoms geografinėms zonoms. Investicijos į akcijas daugiausia valdomos per fondus; investicijas į akcijas Baltijos šalyse valdo „Danske Capital AS“.

Toliau pateikiama lentelė rodo Bendrovės investicinio turto (techninių atidėjinių ir nuosavo kapitalo portfelio) paskirstymą:

tūkst. Estijos kronų	2008	2007
NUOSAVYBĖS VERTYBINIAI POPIERIAI, IŠ VISO	452	76 593
Vyriausybės obligacijos	109 536	64 995
Bendrovių obligacijos	45 702	65 430
Pinigių rinkos priemonės	250 197	89 524
PASTOVIŪJŲ PAJAMŲ VERTYBINIAI POPIERIAI, IŠ VISO	404 434	219 948
PORTFELIAI, IŠ VISO	404 886	372 696

Finansinio turto vertė kinta atsižvelgiant į pagrindinių rinkos veiksnių dinamiką. Turimo finansinio turto (įskaitant techninių atidėjinių ir nuosavybės portfelius) jautrumo analizė pagal skirtingus rinkos rizikos scenarijus pateikta lentelėje.

SE Sampo Life Insurance Baltic finansinio turto jautrumas rinkos pokyčiams
2008-12-31

	Rizika		
	Palūkanų normos		Akcijų
	1% lygiagretus kritimas	1% lygiagretus kilimas	20% kainų mažėjimas
SE Sampo Life Insurance Baltic	+1.5%	-1.4%	-0.02%

Nepaisant didelio pastoviųjų pajamų priemonių kiekio, palūkanų normos rizika nėra didelė, nes didžiąją turto dalį Bendrovė investavo į trumpalaikes priemones, nes trumpalaikės palūkanų normos Baltijos rinkose labai palankios. Nuosavybės priemonių kainos rizika nedidelė dėl Bendrovės investavimo strategijos nustatytų apribojimų ir ribotos nuosavybės priemonių dalies investiciniame portfelyje.

Bendrovės priimti įsipareigojimai išreikšti garantuotu palūkanų normos lygiu ir klientų lūkesčiais dėl papildomų palūkanų. Bendrovės draudimo sutarčių portfelio garantuota palūkanų norma yra 2,5–4,0 proc., atsižvelgiant į nuo produkto rūšį, pardavimo laikotarpį ir šalį.

Įmokų dydžiai draudimo sutartims su dalyvavimu pelne nėra apriboti. Tradicinių kaupimo sutarčių, kurioms nustatytos garantuotos palūkanos, įmokų dydžiai dažniausiai fiksuoti, išskyrus atvejus, kai draudėjas įformina sutarties pakeitimą dėl iš anksto nustatytos ar papildomos dinamikos (padidėjimas neturi viršyti 10 proc. ankstesnių metų įmokų).

Duomenys apie draudimo techninius atidėjinius ir finansinius įsipareigojimus (išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai investavimo rizika tenka draudėjui) **pagal garantuotos palūkanų normos dydį** palyginti su apskaitomo turto pelningumu (tūkst. Estijos kronų).

Garantuota palūkanų norma	0,00%	2,50%	3,00%	3,50%	4,00%	Iš viso
Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis)	15 637	6 814	11 665	157 305	117 087	308 508
Pastoviųjų pajamų turto pajamingumas	0-2,49%	2,5%-2,99%	3%-3,49%	3,5%-3,99%	per 4%	Iš viso
Techninių atidėjinių portfeliui priskirtas turtas	79 751	15 983	13 777	0	204 969	313 756

Draudimo techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų terminai (išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis), tūkst. Estijos kronų.

Terminas, metais	Nenustatyta	0–1,9	2–5,9	6–10,9	11–15,9	16–25,9	26–	Iš viso, EEK
Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis)	15 402	33 955	77 587	80 282	53 185	38 867	9 229	308 508
Techninių atidėjinių portfeliui priskirtas turtas	452	222 968	59 649	31 138	0	0	0	314 207

Investicinio gyvybės draudimo sutarčių turto ir įsipareigojimų dydžiai turi sutapti, o visa investavimo rizika tenka klientams, kurie patys pasirenka investicinius fondus. Tam tikru laipsniu reikia atsižvelgti į šių sutarčių rinkos vertės pokyčius, turinčius įtakos komisiniams mokesčiams, kuriuos fondų valdytojai moka Bendrovei, ir į mokesčius, kurių dydį lemia draudėjo rezervas. Be to, dėl rinkos įtakos gali padidėti klientų nutraukiamų sutarčių skaičius ir tuo pačiu Bendrovės išmokų suma.

2.3.3. Valiutos rizika

Sutartys sudaromos Estijos kronomis, Latvijos lalais, Lietuvos litais, eurai ir JAV doleriais. Valiutos rizika valdoma užtikrinant reikiamą turto ir įsipareigojimų balansą pagal valiutas. Didžiausias leidžiamas skirtumas tarp įsipareigojimų Estijos kronomis, Latvijos lalais, Lietuvos litais ir JAV doleriais (visas šias valiutas, išskyrus dolerį, galima padengti ir eurai) garantuotos palūkanų normos produktų srityje yra 20 proc. investuojamo turto vertės. Bendrovė kas mėnesį kontroliuoja investicijų valiutines pozicijas. Išsamesnę analizę atlieka Investicijų ir rizikos valdymo komitetas.

Toliau lentelėje parodytos **techninių atidėjinių portfelio investicijų ir įsipareigojimų valiutų pozicijos** (išskyrus finansinius įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis) 2008-12-31, tūkst. Estijos kronų:

Valiuta	EEK	EUR	LTL	LVL	USD	Iš viso, EEK
Draudimo techniniai atidėjiniai ir finansiniai įsipareigojimai (išsk. investicinio gyvybės draudimo sutartis)	150 718	43 676	59 059	51 451	3 604	308 508
Techninių atidėjinių portfeliui priskirtas turtas	89 441	148 477	52 741	23 548	0	314 207

Investicinio gyvybės draudimo sutarčių turto ir įsipareigojimų sumos sutampa ir visa investavimo rizika (įskaitant valiutos riziką) tenka klientams, pasirenkantiems investicinius fondus.

2.3.4. Likvidumo rizika

Likvidumo riziką Bendrovė apibrėžia kaip tikimybę, kad Bendrovė neturės pakankamai išteklių laiku įvykdyti savo įsipareigojimus ir kad dėl įvairių įvykių gali susidaryti ypatingos nenumatytos aplinkybės. Pagrindiniai likvidumo rizikos šaltiniai: žalos, susijusios su stichinėmis nelaimėmis, didesnis nei numatyta sutarčių nutraukimo ar dalinių mokėjimo atvejų skaičius, pablogėjusi Bendrovės reputacija, bendras ekonominis nuosmukis, tiekėjų pretenzijos.

Bendrovė yra raštu įforminusi likvidumo valdymo principus. Be to, likvidumo valdymo reikalavimai išsamiai išdėstyti investicijų administravimo sutartyje, sudarytoje su „Danske Capital AS“ (investicijų valdytoju). Ši sutartis pagrįsta Bendrovės Stebėtojų tarybos patvirtinta investavimo strategija. Bendrovės likvidumo poreikiai nuolat analizuojami, rengiamos ataskaitos ir prognozuojamos ateities tendencijos. Kadangi didžiąją dalį Bendrovės įsipareigojimų sudaro ilgalaikės draudimo sutartys ir nutraukimo anksčiau termino

rizika yra palyginti maža, galima patikimai numatyti draudimo išmokų išlaidas artimiausiu laikotarpiu. Bendrovės investicinio portfelio struktūra sudaryta atsižvelgiant į likvidumo reikalavimus ir prireikus atliekamas persikirstymas. Nuolatinis likvidumo stebėjimas užtikrina veiksmingą likvidumo valdymą ir pakankamus išteklius reikalavimų vykdymui užtikrinti.

Draudimo techninių atidėjinių ir finansinių įsipareigojimų, išskyrus investicinio gyvybės draudimo sutartis, terminai buvo nurodyti 2.3.2 punkte. Šioje lentelėje parodyti **finansinių įsipareigojimų pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis** terminai 2008-12-31, tūkst. Estijos kronų:

Terminas, metais	Nenu- statyta	0–1.9	2–5.9	6–10.9	11–15.9	16–25.9	26–	Iš viso
Finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis	0	175 083	170 859	69 203	66 428	79 251	40 455	601 279

2.4. Kredito rizika

Kredito rizika – tai rizika, kad bendrovė patirs nuostolių ar pablogės jos finansinė padėtis dėl vertybinių popierių emitentų, sandorio šalių ar skolininkų kreditingumo svyravimų. Kredito rizika atsiranda iš investicijų ir draudimo bei persidraudimo sutarčių. Su investicine veikla susijusi rizika apima riziką, kad emitentas – vyriausybė ar bendrovė – neįvykdys savo įsipareigojimų ar kitaip bus suvaržytas skolininkų lėšų pervedimas, visų pirma pastovaus pajamingumo vertybinių popierių srityje. Investicinės veiklos riziką galima skirstyti į šias kategorijas: emitento rizika; sandorio šalies rizika; skolinimosi ir skolinimo palūkanų normų skirtumo rizika. Emitento rizika dažnai susijusi su tiesiogine vertybinių popierių nuosavybe, sandorio šalies rizika – su išvestinėmis priemonėmis. Esminis skirtumas rizikos prasme yra tas, kad emitento rizikos atveju rizika kyla visai priemonės nominaliai vertei, o sandorio šalies rizika susijusi tik su išvestinės priemonės dabartine rinkos verte. Skolinimosi ir skolinimo palūkanų normų skirtumo rizika susijusi daugiausia su bankų ir bendrovių pastovaus pajamingumo investicijų normų skirtumais. Greta kredito rizikos, siejamos su investiciniu turtu, kredito rizika gali būti susijusi su draudimo veikla pagal persidraudimo sutartis. Su perdraudikais susijusi kredito rizika kyla dėl gautinų iš persidraudimo sumų ir dėl perdraudikų dalies techniniuose atidėjiniuose. Tokia rizika yra gana nedidelio laipsnio palyginti su investicinio turto kredito rizika. Kredito rizika valdoma atsižvelgiant į ribas, nustatytas *Sampo Life* investavimo strategijoje. Nustatomos didžiausios rizikos ribos ir apribojimai atskiriems emitentams ar reitingų klasėms. Prieš investuojant į naują priemonę kruopščiai ištiriamas emitento kreditingumas ir priemonės įvertinimas bei likvidumas. Emitentų ir sandorio šalių patikimumui nustatyti naudojami daugiausia „Standard & Poor’s“, „Moody’s“ ir „Fitch“ kredito reitingai. Nuolat stebimi portfelio pokyčiai ir sandorio šalių kreditingumas. Kredito rizikos ataskaitos rengiamos remiantis visų pirma emitentų reitingais, bet naudojamos ir priemonių reitingais.

Investicijų portfelio kredito reitingas pagal „Standard & Poor’s“, „Moody’s“ ir „Fitch“ 2008-12-31

Pastoviųjų pajamų investicijų reitingas	Investicijų suma, tūkst. Estijos kronų	% dalis
AAA-AA+	137 864	34,1%
AA-A+	61 202	15,1%
A-BBB+	181 195	44,8%
BBB-BB+	7 979	2,0%
Reitingas nenustatytas	16 195	4,0%
Iš viso	404 434	100%

Kredito rizika pagal finansinio turto kategorijas:

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31			2007-12-31		
		Investicinis gyvybės draudimas	Iš viso		Investicinis gyvybės draudimas	Iš viso
Finansinis turtas tikraja verte pelno (nuostolių) ataskaitoje	280 780	906 406	1 187 186	286 829	1 800 549	2 087 378
- akcijos ir investicinių fondų vienetai	452	828 113	828 565	76 592	1 693 584	1 770 176
- obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo VP	213 133	19 805	232 938	180 970	98 097	279 067
- terminuotieji indėliai	67 195	47 321	114 516	29 267	8 550	37 817
- pinigai banke investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti	0	11 167	11 167		318	318
Finansinis turtas amortizuota savikaina	30 960	0	30 960	12 236	0	12 236
- turtas iš tiesioginės draudimo veiklos ir kt.	25 100	0	25 100	5 194	0	5 194
- sukauptos pajamos ir būsimųjų laikotarpių sąnaudos	5 860	0	5 860	7 042	0	7 042
Gautinos iš perdraudimo sumos	5 568	0	5 568	4 896	0	4 896
Pinigai ir jų ekvivalentai	130 490	0	130 490	107 182	0	107 182
Iš viso	447 798	906 406	1 354 204	411 143	1 800 549	2 211 692

2.5. Veiklos rizika

2.5.1. Veiklos rizikos apžvalga

Veiklos rizika yra galimi nuostoliai dėl nepakankamo ar nepatenkinamo vidaus procesų bei sistemų veikimo, darbuotojų kaltės ar išorės įvykių. Veiklos rizika apima strateginę riziką, teisinę riziką ir reputacijos riziką. Be to, galima paminėti šiuos veiklos rizikos komponentus: organizacijos riziką, išorės paslaugų teikėjų samdymo riziką, įmonės valdymo riziką, tvarkų, procedūrų ir kontrolės priemonių riziką, informacinių sistemų riziką, platinimo ir netinkamo pardavimo riziką, reikalavimų laikymosi riziką, pinigų plovimo riziką ir kt. Iš viso Bendrovė yra įvardijusi 20 veiklos rizikos komponentų.

Veiklos rizikos šaltiniai yra šie:

1. Bendrovės vidaus veikla (neleistini darbuotojų veiksmai, neteisėti sandoriai, vidaus vagystės);
2. išorės veiksniai (vagystės, programišiai, pinigų vagystės);
3. darbuotojų darbo organizavimo trūkumai, su darbo aplinka ir darbo kultūra susiję rizikos veiksniai;
4. veiklos tvarkų trūkumai, susiję su klientais, produktais ar Bendrovės veiklos procesais;
5. materialiojo turto sugadinimas;
6. veiklos sutrikimai ir sistemų gedimai;
7. nepatenkinamas pardavimo ir rinkodaros planų įgyvendinimas, nepakankamas veiklos procesų valdymas;
8. išorės aplinkos – teisės aktų pakeitimų, konkurentų veiksmų – poveikis.

Veiklos rizika gali būti išreikšta tiesioginiais piniginiiais nuostoliais, pajamų mažėjimu ir sąnaudų didėjimu. Netiesioginis poveikis – galimas Bendrovės įvaizdžio ir reputacijos pablogėjimas, neteisingos informacijos naudojimas, neprotingas rizikos prisiėmimas, įtaka Bendrovės finansiniam rezultatui ir padėčiai rinkoje.

2.5.2. Veiklos rizikos valdymas

Bendrovės veiklos rizikos valdymu siekiama padaryti Bendrovės vidaus procesus ir veiklą veiksmingesnius, užtikrinti prievolių įvykdymą ir sumažinti pajamų svyravimus. Veiklos rizikos valdymo tikslas – rizikos išvengimas; siekiama mažinti veiklos riziką atsižvelgiant į kaštų ir naudos įvertinimą. Koordinuotas veiklos rizikos valdymas suformuoja vadovybei bendrą rizikos valdymo vaizdą ir parodo rizikos pozicijos pokyčius, kuriuos atspindi rizikos rodikliai ir išorės aplinkos analizė.

Už Bendrovės veiklos rizikos valdymą tiesiogiai atsakinga Valdyba. Be to, Bendrovėje yra įsteigtas veiklos rizikos valdymo komitetas, kontroliuojantis veiklos riziką ir kuriantis jos valdymo procesus. Šis komitetas nuolat analizuoja šios rizikos atsiradimo tikimybę ir jos galimą įtaką Bendrovei, reguliariai analizuoja ir stebi veiklos rizikos rodiklius ir tendencijas. Veiklos rizikos valdymo komitetas atsiskaito Valdybai ir *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* veiklos rizikos valdymo grupei.

2.5.3. Veiklos rizikos identifikavimas ir valdymas

Valdyba ir Veiklos rizikos valdymo komitetas kartu su padalinių vadovais yra atsakingi už veiklos rizikos veiksnių nustatymą laiku, optimaliausių veiksnių planų įgyvendinimą ir išvadų parengimą, užtikrinant, kad būtų išvengta rizikos ar ji būtų sumažinta ir jos įtaka Bendrovės veiklai ateityje nebūtų reikšminga.

Veiklos rizika nustatoma remiantis įvairiais šaltiniais ir naudojant įvairius metodus. Tuo tikslu Bendrovės naudojami pagrindiniai procesai – aplinkos analizė ir makroanalizė, veiklos rizikos įvertinimo procesas ir įvykių ataskaitos.

Aplinkos analizė ir makroanalizė yra metinio strategijos formavimo ir planavimo proceso dalis. Kasmet nustatomos pagrindinės gyvybės draudimo verslą veikiančios tendencijos bei jų poveikis Bendrovei. Remiantis tuo identifikuojamos svarbiausios galimybės ir grėsmės, nustatomi jų prioritetai. Šio vertinimo proceso metu nustatomos pagrindiniai veiklos rizikos veiksniai.

Nustatant ir įvertinant pagrindinius veiklos rizikos veiksnius bei jų tikimybę naudojama savianalizė, įskaitant vidaus kontrolės ir jos pakankamumo įvertinimą. Bendrovė kasmet atlieka veiklos rizikos visose pagrindinėse verslo srityse savianalizę. Savianalizė apima išsamų kiekvienos verslo srities rizikos veiksnių sąrašo sudarymą, šių veiksnių įvertinimą remiantis rizikos tikimybės ir įvykių poveikio kriterijais, susijusių rizikos rodiklių bei jų ribinių dydžių nustatymą ir rizikos valdymo planų, skirtų šios rizikos valdymui ir galimo poveikio veiklos rezultatų sumažinimui, sudarymą. Veiklos rizikos savianalizės proceso

metu Bendrovė nustatė šiuos svarbiausius rizikos veiksnius: išorės aplinkos pokyčiai; nepakankamai išplėtos IT sistemos, neautomatizuotos procesų grandys, žmonių klaidos, investicinė rizika dėl nepakankamo investicinių gyvybės draudimo sutarčių turto valdymo, pagrindinių darbuotojų praradimas, investicijų rinkų nuosmukis ir didelis valdomo turto apimties sumažėjimas. Parengti veiksmų planai nustatytos rizikos poveikiui švelninti ir mažinti.

Įvykių ataskaitos ir analizė – dar vienas veiklos rizikos identifikavimo šaltinis. Su veiklos rizika susiję įvykiai išsamiai analizuojami Veiklos rizikos valdymo komiteto posėdžių metu. Kiekvienas verslo padalinys privalo užtikrinti, kad visi įvykiai būtų registruojami specialioje duomenų bazėje ir apie juos būtų pranešta komitetui. Be to, apie visus nuostolius ir galimus nuostolius, viršijančius 1000 eurų sumą, turi būti papildomai pranešta *Mandatum Life Insurance Company Ltd.*

Bendrovė stebi įvairius rizikos rodiklius, pvz., pardavimo rodiklius lyginant su rinkos augimo tendencijomis, investicijų pelningumą lyginant su indeksais, darbuotojų pasitenkinimo apklausų rezultatus ir kt. Ypač daug dėmesio Bendrovė skiria tam, kad nebūtų sąlygų rizikos veiksnių grandinei reakcijai, t. y. kad būtų išvengta situacijų, kai rizikos veiksnio ar nuostolio atsiradimas sukelia nuostolius kitoje veiklos srityje.

Sampo Life, rengdama ir nuolat atnaujindama vidaus procesų instrukcijas, užtikrina Bendrovės darbo procesų valdymą ir darbuotojų žinių, įgūdžių bei patirties kaupimą. Taip užtikrinamas intelektualinės nuosavybės išsaugojimas darbuotojui išėjus iš darbo Bendrovėje ir darbo procesų tęstinumas. Svarbiausios vidaus darbo instrukcijos – draudimo sutarčių administravimo, rizikos vertinimo ir žalų sureguliuojimo, svarbiausių kompiuterinių draudimo programų naudojimo, pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos instrukcijos, techninės instrukcijos ir kt.

Bendrovės nuomone, labai didelę reikšmę turi ir rizikos, susijusios su klientų duomenų apsauga, valdymas ir kontrolė, įskaitant pažeidžiamos informacijos apsaugą.

Siekdama užtikrinti nenutrūkstamą veiklą, 2008 m. Bendrovė atnaujino veiksmų krizės atveju planus (verslo tęstinumo planus).

2.5.4. Vidaus auditas

2008 m. Bendrovėje įvyko 5 vidaus audito patikrinimai. Bendrovės vidaus auditorius buvo „AS PricewaterhouseCoopers“. 2008 m. audituotos sritys: bendrovės valdymas, atidėjinių skaičiavimai, žalos ir išperkamosios sumos, komisinių ir skatinamųjų mokėjimų skaičiavimai, pinigų plovimo prevencijos atitikimas teisės aktams. Atliekant vidaus auditą visada daug dėmesio skiriama pasiūlymams, kaip sumažinti veiklos riziką ir įgyvendinti reikiamus veiksmus

2.6. Rizikos perspektyva

2.6.1. Pasirengimas vykdyti direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus

2007 m. paskelbtas Europos Sąjungos direktyvos „Mokumas II“ projektas. Naujomis mokumo nuostatomis, pagrįstomis ekonomine rizika, siekiama didinti draudimo ir perdraudimo rinkos integraciją, geriau apsaugoti draudėjus ir naudos gavėjus, didinti ES draudikų ir perdraudikų tarptautinį konkurencingumą, tobulinti reguliavimą. Palyginti su dabar galiojančiomis „Mokumas I“ nuostatomis, naujieji reikalavimai geriau išreiškia kiekvienos bendrovės specifines rizikos charakteristikas. Tai paskatins bendrovės tobulinti patikimą rizikos valdymą ir vidaus kontrolės procedūras, tuo pačiu gilinant rizikos išmanymą visoje organizacijoje.

Bendrovė pradėjo ruošti įgyvendinti direktyvą „Mokumas II“ ir nuolat stebi šio dokumento rengimo eigą. Rengdamasi įgyvendinti „Mokumas II“, Bendrovė toliau plėtoja savo rizikos ir kapitalo valdymo sistemas bei procesus, tobulina bendrovės valdymą. Bendrovė nuolat atlieka vidaus kontrolės ir pagrindinių procesų bei sistemų tobulinimo darbą; siekdama mažinti veiklos rizikos veiksnių poveikį, stebi ir analizuoja Bendrovės veiklos aplinkos pokyčius.

2.6.2. Atsirandantys nauji rizikos veiksniai

Gyvybės draudimo versle gali atsirasti naujų rizikos veiksnių. Dėl šių veiksnių pobūdžio juos sunku apibrėžti ir kiekybiškai įvertinti. Tokios rizikos pavyzdys gali būti rizikos veiksniai, susiję su pandemija. Galimų naujų rizikos veiksnių valdymas atliekamas remiantis pramonės šakos tyrimais, įvertinimais ir scenarijų analize ir kiek įmanoma įtraukiant šiuos veiksniai į atidėjinių formavimo bei kainodaros procesus.

2.7. Kapitalo valdymas

2.7.1. Kapitalo turinys ir kapitalo valdymas

Draudimas – dideliu laipsniu reguliuojama veikla, kuriai yra nustatytos minimalaus kapitalo ir kapitalo struktūros taisyklės. Kapitalas čia reiškia nuosavą kapitalą, sudarytą iš įstatinio kapitalo, akcijų priedų, privalomojo rezervo, kitų rezervų ir nepaskirstyto pelno. *Sampo Life* vertina savo kapitalą pagal teisės aktais nustatytus reikalavimus kapitalui, atsižvelgdama į Bendrovės strateginę plėtrą. Pastaraisiais metais savininkai priėmė sprendimą neišmokėti dividendų; be to, nebuvo poreikio įsigyti papildomo kapitalo.

2.7.2. Įstatyminiai kapitalo reikalavimai

Draudimo veiklos įstatyme nustatyti trys reikalavimai gyvybės draudimo bendrovės kapitalui:

- gyvybės draudimo bendrovės įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis nei trys milijonai eurų (įstatymo 56 str.);
- mokumo atsarga turi būti ne mažesnė už minimalią mokumo atsargą, t. y. 3,2 mln. eurų (71 str.);
- mokumo atsarga turi būti ne mažesnė nei reikalaujama mokumo atsarga, apskaičiuota pagal 73 str. pateiktą algoritmą.

Įmonės mokumo atsargos apibrėžimas pateiktas įstatymo 67 str. Ši atsarga apima apmokėtą įstatinį kapitalą ir susijusius akcijų priedus, suformuotą rezervą ir nepaskirstytąjį pelną atėmus nematerialųjį turtą, patirtus nuostolius, dalyvavimą kitose finansinėse įstaigose, išpirktų išdo akcijų įsigijimo savikainą ir kitus komponentus, kuriuos galima pridėti gavus išankstinį Finansinės priežiūros institucijos leidimą, pvz. subordinuotuosius įsipareigojimus ar kitus vertybinius popierius. *Sampo Life* neturi turto, kuris mažintų mokumo maržą, ar subordinuotųjų įsipareigojimų, kuriuos būtų galima pridėti. Todėl Bendrovės mokumo atsarga iš esmės lygi balanse nurodytam nuosavam kapitalui.

2.7.3. Kapitalo reikalavimų vykdymas

tūkst. Estijos kronų	2008-12-31	2007-12-31
Įstatinio kapitalo reikalavimas	46 940	46 940
<i>Sampo Life</i> įstatinis kapitalas	55 000	55 000
Perviršis	8 060	8 060
Minimali mokumo atsarga	50 069	50 069
<i>Sampo Life</i> mokumo atsarga	107 116	122 586
Perviršis	57 047	72 516
Reikalaujama mokumo atsarga	28 505	31 294
<i>Sampo Life</i> mokumo atsarga	107 116	122 586
Perviršis	78 611	91 291

3. Vadovybės atlikti įvertinimai

3.1. Sutarčių klasifikavimas

Pagal 4 TFAS bendrovė yra sudariusi draudimo sutarčių, pasižyminčių ar galinčių pasižymėti reikšminga rizika, kad draudėjas pasinaudos savo teise pakeisti sutartį, kad padidintų draudimo riziką.

Bendrovė išskyrė ir individualiai įvertino visų sutarčių su kaupimu kaupimo komponentus. Tai apima dalį investicinio gyvybės draudimo sutarčių ir kaupiamojo draudimo sutarčių, kurioms nustatyta išperkamoji suma, t.y. investicinio rezervo ir kaupimo rezervo dalis pagal draudimo sutarčių bendrąsias sąlygas.

Siekiant užtikrinti vienodą panašių sutarčių apskaitą, kaupimo komponentas visada išskiriamas ir pripažįstamas finansine priemone nenustatant sutarties draudimo komponento reikšmingumo ribos. Vertinant kartais atstatomi ankstesni kaupimo komponento duomenys – tuo atveju, jei neišsaugoti tikslūs baziniai duomenys. Vertinimo paklaida nereikšminga.

3.2. Atidėjinių pakankamumo testas

Pagrindinės prielaidos, kuriomis remdamasi bendrovė atlieka atidėjinių pakankamumo testą:

- *Mirtingumo tendencijos.* Naudojamos vietos statistikos institucijų skelbiamais duomenimis, pakoreguotais atsižvelgiant į Bendrovės ir *Sampo* grupės patirtį bei statistinius metodus. Sudarant sutartis daroma prielaida, kad bazinis mirtingumas pirmaisiais draudimo metais turėtų sumažėti 50 proc., o iki šeštųjų metų šis efektas mažės tiesiniu principu iki 25 proc.
- *Sutarčių nutraukimas anksčiau termino.* Šie vertinimai pagrįsti naujausiais Bendrovės turimais statistiniais duomenimis, pakoreguotais atsižvelgiant į numatomas ateities tendencijas ir Bendrovės veiklą bei strategiją. Metinis sutarčių nutraukimo procentas – 1–20 proc., atsižvelgiant į produktą, šalį ir draudimo metus. Šis procentas rodo, kiek draudimo metų pradžioje galiojusių sutarčių bus nutraukta iki kitų draudimo metų pabaigos.
- *Diskonto norma.* Nustatant pajamingumo kreivę naudojamos Europos centrinio banko skelbiama AAA reitingo vertybinių popierių palūkanų norma. Diskonto norma svyruoja nuo 1,75 iki 3,996 proc. ir priklauso nuo termino.
- *Sąnaudų lygis ir infliacija.* Vertinama pagal naujausius pačios Bendrovės statistinius duomenis, pakoreguotus pagal numatomas ateities tendencijas ir atsižvelgiant į Bendrovės veiklą bei strategiją. Infliacijos prielaidos pagrįstos vietos statistikos institucijų skelbiamais duomenimis.

Testas parodo, ar įsipareigojimai, apskaičiuoti remiantis būsimais pinigų srautais, yra didesni už įsipareigojimus, apskaičiuotus pagal dabartinę metodiką. Testo būdu apskaičiuoti įsipareigojimai reiškia diskontuotą būsimų mokėjimų pagal draudimo sutartį vertę (draudimo išmokos, sąnaudos), atėmus būsimų draudimo įmokų, gautinų iš draudėjų, diskontuotą vertę. Atliekant testą neatsižvelgiama į nereikšmingus būsimus sutarties ar sutarčių grupės, kurių įtaka portfeliui yra nežymi, pokyčius.

Šis testas nebuvo taikomas kai kurioms produktų grupėms, pvz., investicinio gyvybės draudimo sutartims Estijoje, nes jų finansiniai įsipareigojimai jau pripažinti tikraja verte ir Bendrovė turi teisę keisti dabartinių portfelių kainoraštį. Jei pagal šias sutartis gaunami mokesčiai ateityje pasirodytų esą nepakankami, lankstus šių sutarčių pobūdis leidžia koreguoti kainą.

Atidėjinių pakankamumo testas parodė, kad Bendrovės atidėjiniai pagal draudimo sutartis yra pakankami.

Didžiausią įtaką testo rezultatams daro pajamingumo kreivės, numatomų sąnaudų, sutarčių nutraukimo ir mirtingumo tendencijų prielaidos. Pajamingumo kreivei, pagal kurią diskontuojami pinigų srautai, pasikeitus -1 procentiniu punktu, Bendrovės įsipareigojimai išliks pakankami, net jei kai kurioms produktų grupėms tai pakenks labiau nei kitoms. Pajamingumo kreivės pasikeitimas -2 procentinio punkto sukeltų nedidelį trūkumą. Atliekant testą buvo nustatyta, kad mirtingumo tendencijų padidėjimas iki 1,5 karto nesukeltų trūkumo. Sąnaudų padidėjimas 1,2 karto nesukeltų trūkumo, tačiau 1,5 karto padidėjimas – sukeltų.

4. Pinigai ir jų ekvivalentai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Pinigai banke	20 640	22 734
Trumpalaikiai indėliai (iki 3 mėn.)	111 540	78 035
Pinigų rinkos fondai	9 477	6 576
Investicinio gyvybės draudimo sutarčių padengimas pinigais (žr. t.p. 6.2 pastabą)	-11 167	-163
Iš viso	130 490	107 182

5. Gautinos persidraudimo sumos

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Gautinos sumos, susijusios su perdraudiko dalimi draudimo išmokose	4 347	4 014
Perdraudiko dalis techniniuose atidėjiniuose	1 221	882
Iš viso	5 568	4 896

Gautinų sumų terminas yra trumpas (iki 60 dienų). Uždelstų ar sumažėjusios vertės gautinų sumų nėra.

6. Finansinis turtas tikrąja verte, pasikeitimą apskaitant pelno (nuostolių) ataskaitoje

6.1. Investicijos, išskyrus investicijas pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis

Šios investicijos padengia visus įsipareigojimus, išskyrus įsipareigojimus pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis, kai riziką prisiima draudėjas. Tai reiškia, kad šios investicijos padengia nuosavą kapitalą, techninius atidėjinius ir kitus finansinius įsipareigojimus.

Investicijų struktūra pagal kategorijas

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Akcijos ir investicinių fondų vienetai	452	76 592
Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai, iš jų:	213 133	180 970
<i>kintamos palūkanų normos skolos priemonės</i>	<i>18 571</i>	<i>26 948</i>
<i>pastovios palūkanų normos skolos priemonės (2,75% - 5,8%)</i>	<i>156 565</i>	<i>127 910</i>
<i>diskontuotos obligacijos</i>	<i>37 997</i>	<i>26 112</i>
Terminuotieji indėliai	67 195	29 267
Iš viso	280 780	286 829

Bendrovės investicijų grąža 2008 m. siekė 0,31 proc. 2008 m. (2007 m. – 4,07 proc.)

Obligacijos ir kt. pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai pagal terminus:

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Iki 1 metų	37 997	13 596
1–2 m.	0	28 709
2–3 m.	5 491	26 429
3–5 m.	19 583	19 362
5–10 m.	81 027	74 202
10 m. ir daugiau	69 035	18 672
Iš viso	213 133	180 970

Kintamos palūkanų normos finansinis turtas, atskleistas tikraja verte, registruojant pokytį pelno (nuostolių) ataskaitoje, ir priklausomas nuo rinkos palūkanų normų ir pinigų srautų pokyčių:

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Kintamosios palūkanų normos obligacijos	18 571	26 948

Pastoviosios palūkanų normos finansinis turtas, atskleistas tikraja verte registruojant pokytį pelno (nuostolių) ataskaitoje, ir priklausomas nuo galimos tikrosios vertės palūkanų normų rizikos:

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Pastoviosios palūkanų normos obligacijos	156 565	127 909
2.0%-2.9%	20 380	0
3.0%-3.9%	88 087	47 721
4.0%-4.9%	33 947	44 324
5.0%-5.9%	14 151	18 236
6%-11%	0	17 629
Iš viso	156 565	127 910

6.2. Investicijos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis

Investicijos pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis padengia finansinius įsipareigojimus ta dalimi, kuria investavimo riziką prisiima draudėjas.

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Grynieji pinigai banke, skirti investicijoms padengti	11 167	318
Investicinių fondų vienetai	817 302	1 627 598
Akcijos, kuriomis prekiaujama A zonos šalių reguliuojamose vertybinių popierių rinkose	10 811	65 986
Terminuoti indėliai	47 321	8 550
Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai	19 805	98 097
Iš viso	906 406	1 800 549

6.3. Finansinis turtas tikraja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	Tikroji vertė 2008-12-31	Apskaitinė vertė 2008-12-31	Tikroji vertė 2007-12-31	Apskaitinė vertė 2007-12-31
Akcijos ir investicinių fondų vienetai				
Akcijos ir investicinių fondų vienetai	452	452	76 592	76 592
Investicinių fondų vienetai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti	817 302	817 302	1 627 598	1 627 598
Akcijos investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti	10 811	10 811	65 986	65 986
Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai				
Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai	213 133	213 133	180 970	180 970
Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo vertybiniai popieriai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti	19 805	19 805	98 097	98 097
Terminuoti indėliai	67 195	67 195	29 267	29 267
Terminuoti indėliai investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti	47 321	47 321	8 550	8 550
Pinigai banke investicinio gyvybės draudimo sutartims padengti	11 167	11 167	318	318
Iš viso	1 187 186	1 187 186	2 087 378	2 087 378

Šioje lentelėje nurodytos sumos yra atskleistos tikraja verte, pokytį registruojant pelno (nuostolių) ataskaitoje, ir priskirtos šiai kategorijai pirminio pripažinimo metu. Vertybinių popierių tikroji vertė nustatoma pagal aktyvių rinkų kainas remiantis dokumentuota rizikos valdymo ir investavimo strategija. Sukauptos palūkanų pajamos įtraukiamos į finansinį turtą.

7. Finansinis turtas amortizuota savikaina

7.1. Gautinos sumos, susijusios su tiesiogine draudimo veikla ir kt.

tūkst. Estijos kronų	2008-12-31	2007-12-31
Iš tiesioginės draudimo veiklos gautinos sumos	803	834
Iš prekybos VP gautinos sumos	23 223	1 366
Kitos gautinos sumos	1 074	2 994
Iš viso	25 100	5 194

Visos gautinos sumos iš tiesioginės draudimo veiklos yra trumpalaikės (iki 60 dienų). Uždelstų ar sumažėjusios vertės gautinų sumų nėra.

7.2. Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos

tūkst. Estijos kronų	2008-12-31	2007-12-31
Sukauptos pajamos	2 738	2 030
Avansu apmokėtas PVM	112	1 391
Ateinančių laikotarpių sąnaudos	3 010	3 621
Iš viso	5 860	7 042

Numatomas atgavimas ar atsiskaitymas per 12 mėnesių nuo balanso dienos.

8. Nekilnojamasis turtas, įrengimai ir įranga

tūkst. Estijos kronų	Įsigijimo savikaina	Sukauptas nusidėvėjimas	Apskaitinė vertė
2006-12-31	1 236	-795	441
Įsigijimai	892	0	892
Nusidėvėjimas	0	-385	-385
2007-12-31	2 128	-1 180	948
Įsigijimai	635	0	635
Keitimo kurso skirtumai	0	10	10
Nusidėvėjimas	0	-531	-531
2008-12-31	2 763	-1 701	1 062

Įranga apima IT įrangą ir baldus.

9. Nematerialusis turtas

tūkst. Estijos kronų	Įsigijimo savikaina	Sukaupta amortizacija	Apskaitinė vertė
2006-12-31	14 672	-3 989	10 683
Įsigijimai	1 117	0	1 117
Avanso kompensavimas	-7 467	0	-7 467
Nurašymai	-1 017	0	-1 017
Perleidimai	-478	0	-478
Amortizacija 2007 m.	0	-1 472	-1 472

2007-12-31	6 827	-5 461	1 366
Įsigijimai	4 855	0	4 855
Amortizacija	0	-796	-796
2008-12-31	11 682	-6 257	5 425

10. Įsipareigojimai, susiję su draudimo veikla

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Įsipareigojimai, susiję su tiesioginio draudimo veikla, iš jų:	3 417	2 319
įsipareigojimai draudėjams	2 922	1 741
įsipareigojimai tarpininkams	495	578
įsipareigojimai, susiję su persidraudimu	3 140	3 076
Iš viso	6 557	5 395

Visi įsipareigojimai, susiję su draudimo veikla, yra trumpalaikiai (iki 12 mėn.).

11. Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Įsipareigojimai darbuotojams	3 193	3 331
Įsipareigojimai tiekėjams	2 794	3 220
Kitos sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos	2 298	6 072
Mokesčių įsipareigojimai, iš jų:	1 263	1 613
gyventojų pajamų mokestis	555	734
socialinio draudimo mokestis	613	782
garantinio fondo mokestis	12	12
finansuojamos pensijos	30	29
kiti mokesčiai	53	56
Iš viso	9 548	14 236

Visos sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos yra trumpalaikės (iki 12 mėn.).

12. Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai

12.1. Draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai iš viso

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Finansiniai įsipareigojimai pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis	906 395	1 792 422
Finansiniai įsipareigojimai pagal gyvybės draudimo sutartis su dalyvavimu pelne	97 855	93 692
Iš viso	1 004 250	1 886 114

12.2. Investicinio gyvybės draudimo sutarčių finansiniai įsipareigojimai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Sausio 1 d.	1 792 422	908 777
Gautos draudimo įmokos	388 591	904 661
Išmokėtos draudimo išmokos	-470 444	-140 351
Įmokų mokesčiai	-47 368	-55 621

Kiti pokyčiai (daugiausia tikrosios vertės pokyčiai)	-756 806	174 956
Gruodžio 31 d.	906 395	1 792 422

12.3. Draudimo sutarčių su dalyvavimu pelne finansiniai įsipareigojimai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Sausio 1 d.	93 692	89 846
Gautos draudimo įmokos	20 508	24 402
Išmokėtos draudimo išmokos	-18 200	-17 880
Įmokų mokesčiai	-2 027	-2 137
Kiti pokyčiai	3 882	-539
Gruodžio 31 d.	97 855	93 692

13. Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas

13.1. Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas, iš viso

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Gyvybės draudimo atidėjiniai	200 086	181 784
Numatomų išmokėjimų atidėjiniai	4 276	2 525
Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai, iš viso	204 362	184 309
Perdraudikų dalis techninių atidėjinių sumoje	1 221	882
Draudimo sutarčių techniniai atidėjiniai ir susijęs persidraudimo turtas, iš viso	203 141	183 427

Bendrovės prielaidos, taikomos vertinant draudimo įsipareigojimus, iš esmės nepasikeitė.

13.2. Gyvybės draudimo atidėjiniai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Sausio 1 d.	181 784	158 255
Pasirašytos draudimo įmokos	71 306	66 690
Draudimo išmokos	-19 727	-14 822
Kiti vertės pokyčiai (įskaitant įmokų mokesčius ir priskaičiuotas palūkanas)	-33 277	-28 339
Gruodžio 31 d.	200 086	181 784
Perdraudikų dalis gyvybės draudimo atidėjinių sumoje	288	242

13.3. Atidėjiniai draudiko pelno daliai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Sausio 1 d.	0	563
Praėjusių ataskaitinių metų draudiko pelno dalies išskaitymas iš atidėjinių draudiko pelno daliai	0	-563
Atidėjinių padidinimas būsimąja draudiko pelno dalimi	0	0
Gruodžio 31 d.	0	0

13.4. Numatomų išmokėjimų atidėjiniai

Numatomų išmokėjimų atidėjiniai

tūkst. Estijos kronų	2008-12-31	2007-12-31
Sausio 1 d.	2 525	1 742
Draudimo išmokos	-19 727	-14 822
Kiti pokyčiai numatomų išmokėjimų atidėjiniuose	21 478	15 605
Grudžio 31 d.	4 276	2 525
Perdraudikų dalis numatomų išmokėjimų techniniuose atidėjiniuose	934	639

14. Savininkų nuosavybė

Pagal Bendrovės įstatus, minimali Bendrovės įstatinio kapitalo suma yra 20 milijonų Estijos kronų, maksimali suma – 80 milijonų Estijos kronų.

2008 m. gruodžio 31 d. akcijų skaičius buvo 5500 (2007-12-31 – 5500), vienos akcijos nominali vertė – 10 000 Estijos kronų. Visas akcijas valdo Suomijos bendrovė *Mandatum Life Insurance Company Ltd.* 2008-12-31 Bendrovės įstatinį kapitalą sudarė 55 000 tūkst. Estijos kronų, o bendra savininkų nuosavybės suma siekė 112 540 tūkst. Estijos kronų.

Galimi pelno mokesčio įsipareigojimai

2008-12-31 bendrovės nepaskirstytas pelnas sudarė 1 589 tūkst. Estijos kronų (2007-12-31 – 13 669 tūkst. kronų). Maksimalus pelno mokesčio įsipareigojimas, susijęs su dividendų išmokėjimu iš nepaskirstyto pelno, yra 334 tūkst. Estijos kronų. Todėl bendrovė gali išmokėti 1 255 tūkst. Estijos kronų grynujų dividendų.

15. Pasirašytos įmokos

tūkst. Estijos kronų	2008	2007
Rizikos produktai	7 871	6 688
Tradiciniai kaupimo produktai	34 943	35 813
Universalūs gyvybės draudimo produktai	1 947	1 708
Investicinio gyvybės draudimo sutarčių rizikos įmokos	11 442	9 390
Papildomas draudimas	15 103	13 090
Iš viso	71 306	66 689

16. Grynosios persidraudimo pajamos

tūkst. Estijos kronų	2008	2007
Persidraudimo įmokos	-11 285	-9 560
Perdraudikų dalis draudimo išmokose	1 843	1 399
Perdraudikų dalies techniniuose atidėjiniuose pokytis	-344	-133
Komisinis atlyginimas	5 210	4 509
Iš viso	-4 576	-3 785

17. Pajamos iš investicijų

tūkst. Estijos kronų	2008	2007
Palūkanos iš terminuotųjų indėlių	9 303	3 118
Palūkanos iš obligacijų ir kitų pastoviųjų pajamų vertybinių popierių	7 756	7 415

Palūkanos, gautos iš antrinės bendrovės	0	501
Dividendai	68	58
Palūkanos už likutį bankų sąskaitose	337	433
Iš viso	17 464	11 525

18. Tikrosios vertės pokyčiai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Akcijos ir investicinių fondų vienetai	-3 244	2 534
Obligacijos ir kiti pastoviųjų pajamų vertybiniai popieriai	-9 302	-2 156
Iš viso	-12 546	378

19. Realizuotasis pelnas ir nuostoliai

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Pelnas iš antrinės bendrovės pardavimo	0	712
Akcijos ir investicinių fondų vienetai	-4 656	409
Obligacijos ir kiti pastovaus pajamingumo VP	460	-299
Iš viso	-4 196	822

Pirmiau pateiktose lentelėse pateikiami duomenys apie finansinį turta, užregistruotą tikrąja verte pelno (nuostolių) ataskaitoje, numatant tai pirminio pripažinimo metu.

20. Pajamos iš mokesčių

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Įsigijimo mokesčiai	16 261	23 804
Pratęsimo mokesčiai	29 049	32 617
Termino pasibaigimo ir anuliavimo mokesčiai	4 169	1 337
Iš viso	49 479	57 758

21. Kitos pajamos

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Tarpininkavimo komisiniai už fondų vienetus	10 899	10 038
Pardavimo komisiniai pagal kitas draudimo sutartis	36	92
Kitos pajamos (iš materialiojo turto pardavimo, keitimo kursų)	261	266
Iš viso	11 196	10 396

22. Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Žalos ir išmokos pasibaigus sutarčiai	10 927	9 873
Išperkamosios sumos	8 800	4 949
Žalų sureguliuavimo sąnaudos	2 708	1 646
Draudimo išmokos ir žalų sureguliuavimo sąnaudos, iš viso	22 435	16 468

Perdraudikų dalis draudimo išmokose	-1 843	-1 399
Draudimo išmokos ir žalų suregulavimo sąnaudos, išskyrus persidraudimo dalį	20 592	15 069
Gyvybės draudimo atidėjinio padidėjimas	18 595	23 691
Numatomų išmokėjimų atidėjinio padidėjimas	1 761	780
Atidėjinio draudiko pelno daliai padidėjimas	0	-563
Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, iš viso	20 356	23 908
Perdraudikų dalies techniniuose atidėjiniuose pokytis	-344	-133
Draudimo techninių atidėjinių padidėjimas, išskyrus persidraudimo dalį	20 012	23 775
Draudimo išmokos ir techninių atidėjinių pokytis, išskyrus persidraudimo dalį	40 604	38 844

23. Investicinio gyvybės draudimo sutarčių vertės pokytis

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Investicinio gyvybės draudimo sutarčių finansinių įsipareigojimų pokytis	749 938	-173 777
Investicinių gyvybės draudimo sutarčių vertės pokytis	-758 647	177 392
Iš viso	-8 709	3 615

24. Sąnaudos

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Darbuotojų sąnaudos	46 993	46 931
Komisinis atlyginimas tarpininkams	6 895	11 341
Patalpų sąnaudos	6 772	6 361
Biuro sąnaudos	3 266	3 840
Nusidėvėjimas	1 328	1 857
Kitos sąnaudos	21 446	25 082
Iš viso	86 700	95 412

Sąnaudų struktūra pagal funkcijas

Įsigijimo sąnaudos	42 906	47 567
Administracinės sąnaudos	38 341	43 187
Žalų suregulavimo sąnaudos	2 708	1 646
Investicinės sąnaudos	2 745	3 012
Iš viso	86 700	95 412

25. Pelno mokesčio sąnaudos

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	Latvija	Lietuva	Estija	Iš viso
Pelnas prieš apmokestinimą	-14 893	13 470	-9 974	-11 397
Pelno mokesčio tarifas	15%	15%		
Apskaičiuotas pelno mokestis	-2 234	2 021	0	-213
Mokesčio padidėjimas ar sumažėjimas dėl:				
neleidžiamų atskaitymų	85	4 144	0	4 229
neapmokestinamųjų pajamų	0	-6 005	0	-6 005
nepripažinto atidėtojo mokesčio turto	-2 149	-160	0	-2 309
Pelno mokesčio sąnaudos, iš viso	0	0	0	0

26. Veiklos nuoma

Bendrovė nuomojasi patalpas ir automobilius pagal veiklos nuomos sutartis.

Nuomos mokesčiai, per laikotarpį pripažinti sąnaudomis:

<i>tūkst. Estijos kronų</i>	2 008	2 007
Patalpos	5 005	4 836
Automobiliai	1 208	1 058
Iš viso	6 213	5 894

Gruodžio 31 d. apskaičiuoti būsimi minimalūs įsipareigojimai pagal nuomos sutartis:

mokėtini per vienerius metus	2 015
Iš viso	2 015

27. Sandoriai su susijusiomis šalimis

27.1. Sandoriai su Valdybos ir Stebėtojų tarybos nariais

Stebėtojų tarybos nariams atlyginimas už veiklą Taryboje ar išmokos atsistatydinus iš Tarybos narių nemokamos. Valdybos nariams pagal paslaugų sutartis 2008 m. išmokėta iš viso 6883 (2007 m.: 5540) tūkst. Estijos kronų. Sutartyje nustatyta maksimali atsistatydinimo išmokų suma yra 1710 tūkst. kronų.

27.2. Kiti sandoriai su susijusiomis šalimis

TURTAS <i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Gautinos persidraudimo sumos		
<i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė)	5 568	4 895
Finansinis turtas		
Finansinis turtas, užregistruotas tikraja verte PNA		
<i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė)	28 532	0
Kitos gautinos sumos		
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	13	8
Sukauptos pajamos ir ateinančių laikotarpių sąnaudos		
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	171	44
<i>Sampo plc.</i> (pagrindinė bendrovė)	163	0
ĮSIPAREIGOJIMAI <i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008-12-31	2007-12-31
Mokėtinos draudimo sumos		
<i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė)	3 140	3 076
Sukauptos sąnaudos ir būsimųjų laikotapių pajamos		
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	22	78
PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA <i>tūkst. Estijos kronų</i>	2008	2007
Persidraudimo įmokos		
<i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė)	11 285	9 560
Pajamos iš investicijų		
UAB <i>Sampo</i> pensijų fondų valdymas (antrinė bendrovė)	0	1 213

Perdraudimo komisiniai mokesčiai

<i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė)	5 210	4 509
--	-------	-------

Kitos pajamos

<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	30	45
UAB <i>Sampo</i> pensijų fondų valdymas (antrinė bendrovė)	0	10

Perdraudikų dalis draudimo išmokose

<i>Mandatum Life Insurance Company Limited</i> (pagrindinė bendrovė)	2 186	1 532
--	-------	-------

Sąnaudos

Komisinis atlyginimas tarpininkams		
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	34	117
Patalpų nuomos ir administracinės sąnaudos		
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	69	164
Transporto sąnaudos		
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	123	12
Kitos sąnaudos		
<i>Mandatum Life Insurance Company Ltd.</i> (pagrindinė bendrovė)	352	586
<i>If P&C Insurance Company Ltd.</i> (konsoliduojamos grupės bendrovė)	505	382
<i>Sampo plc.</i> (pagrindinė bendrovė)	753	0

28. *Nebalansinis turtas*

Smulkūs turto vienetai priskiriami nebalansiniams straipsniams. Tai turto vienetai, neįtraukti į ilgalaikį turta pagal įsigijimo kainą ar kitus kriterijus, o įtraukti į įsigijimo sąnaudas, bet naudojami veiklai ilgus laikotarpius. Daugumą tokio smulkaus turto sudaro kompiuteriai, telekomunikacijų įrengimai ir įranga.

IV. Audito ataskaita

Ernst & Young Baltic AS

Rävala 4

10143 Tallinn

Estonia

Tel. +372 611 4610

Faks. +372 6114611

Tallinn@ee.ey.com

www.ey.com/ee

Juridinio asmens kodas 10877299

PVM mokėtojo kodas EE 100770654

Ernst & Young

Vertimas iš estų kalbos

NEPRIKLAUSOMŲ AUDITORIŲ IŠVADA

SE Sampo Life Insurance Baltic akcininkams

Mes atlikome SE Sampo Life Insurance Baltic finansinių ataskaitų rinkinio, kurį sudaro 2008 m. gruodžio 31 d. balansas ir tą dieną pasibaigusį metų pelno (nuostolių), nuosavo kapitalo pokyčių ir pinigų srautų ataskaitos, reikšmingų apskaitos principų santrauka bei aiškinamosios pastabos, auditą. Audituotas finansinių ataskaitų rinkinys pridedamas prie šios išvados.

Vadovybės atsakomybė už finansinių ataskaitų rinkinį

Už šio finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Europos Sąjungos priimtų Finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus atsakinga Bendrovės vadovybė. Ši atsakomybė apima: vidaus kontrolės sistemos, skirtos finansinių ataskaitų parengimui ir teisingam pateikimui, užtikrinant, kad nėra reikšmingų netikslumų dėl apgaulės ar klaidos, sukūrimą, įdiegimą bei palaikymą; tinkamą apskaitos principų pasirinkimą ir taikymą; ir pagal aplinkybes tinkančių ir pagrįstų įvertinimų pasirinkimą.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga yra, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę apie šį finansinių ataskaitų rinkinį. Mes atlikome auditą vadovaudamiesi Tarptautiniais audito standartais. Šie standartai reikalauja, kad mes laikytumėmės profesinės etikos reikalavimų bei planuotume ir atliktume auditą taip, kad galėtume deramai įsitikinti, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų netikslumų.

Auditas apima finansinių ataskaitų skaičius ir paaiškinimus pagrindžiančių įrodymų gavimo procedūrų atlikimą. Pasirinktos procedūros priklauso nuo auditoriaus profesinio sprendimo, įskaitant reikšmingų netikslumų dėl apgaulės ar klaidos finansinėse ataskaitose rizikos įvertinimą. Įvertindamas šią riziką, auditorius atsižvelgia į bendrovės finansinių ataskaitų parengimo ir pateikimo vidaus kontrolės ir siekia pasirinkti tinkamas audito procedūras, tačiau neturi tikslo pareikšti nuomonės apie bendrovės vidaus kontrolės efektyvumą. Auditas taip pat apima taikytų apskaitos principų ir vadovybės padarytų reikšmingų prielaidų bei bendro finansinių ataskaitų pateikimo įvertinimą.

Tikime, kad mūsų gauti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami, kad suteiktų pagrindą mūsų nuomonei.

Nuomonė

Mūsų nuomone, pateiktas finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingai atspindi SE Sampo Life Insurance Baltic finansinę padėtį 2008 m. gruodžio 31 d., jos finansinius rezultatus ir pinigų srautus tą dieną pasibaigusiais metais pagal Europos Sąjungos priimtų Finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus.

Talinas, 2009 m. balandžio 15 d.

/Parašas/

Hanno Lindpere

„Ernst & Young Baltic AS“

/Parašas/

Tiina Sõmer

[galiojoji auditorė

„Ernst & Young Global“ grupės narė

V. Pasiūlymas dėl nuostolio padengimo

Bendrovės nepaskirstytasis pelnas:

2008 m. grynasis nuostolis	11 396 603	Estijos kronų
Nepaskirstytasis pelnas, iš viso	1 588 918	Estijos kronų

Valdyba siūlo padengti 2008 m. nuostolį nepaskirstytuojų pelnu.

Imre Madison	Valdybos pirmininkas	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Erkki Sadam	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Uldis Mucinieks	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Rytis Ambrazevičius	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Ilona Stare	Valdybos narė	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Rasa Kasperavičiūtė	Valdybos narė	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Paul Lukka	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Timo Pursiala	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>

VI. Valdybos narių ir Stebėtojų tarybos narių parašai

Šią 2008 m. vadovybės ataskaitą ir metines finansines ataskaitas parengė Bendrovės Valdyba.

Valdybos sudarytą metinę ataskaitą sudaro vadovybės ataskaita, metinių finansinių ataskaitų rinkinys, pasiūlymas dėl nuostolio padengimo ir audito ataskaita. Bendrovės Stebėtojų taryba peržiūrėjo metinę atskaitomybę ir patvirtino ją kaip teiktiną visuotiniam akcininkų susirinkimui.

Imre Madison	Valdybos pirmininkas	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Erkki Sadam	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Uldis Mucinieks	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	_____
Rytis Ambrazevičius	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Ilona Stare	Valdybos narė	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Rasa Kasperavičiūtė	Valdybos narė	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Paul Lukka	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	<u>2009-04-29</u>
Timo Pursiala	Valdybos narys	<u>/Parašas/</u>	_____
Timo Laitinen	Stebėtojų tarybos pirmininkas	<u>/Parašas/</u>	_____
Risto Honkanen	Stebėtojų tarybos narys	<u>/Parašas/</u>	_____
Petri Vieraankivi	Stebėtojų tarybos narys	<u>/Parašas/</u>	_____

VII. Pardavimo pajamos pagal EMTAK 2008

EMTAK	Veiklos sritis	Iš viso
65111	Gyvybės draudimas	71 305 748 Estijos kronos